

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ФАКУЛЬТЕТ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

**КУШНІР Наталія Олексіївна
ХИМИНЕЦЬ Володимир Васильович**

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС
ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»**

Електронне видання

Ужгород – 2025

«Міжнародні економічні відносини»: навчально-методичний комплекс для здобувачів вищої освіти 3-го курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання факультету міжнародних економічних відносин (спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини») – 75 с.

РОЗРОБНИКИ:

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Кушнір Наталія Олексіївна

д.е.н., професор, професор кафедри міжнародних економічних відносин

Химинець Володимир Васильович

РЕЦЕНЗЕНТИ:

д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин

Приходько В.П.

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин

Шинкар В.А.

Відповідальний за випуск: заступник декана факультету міжнародних економічних відносин, к.е.н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин **Брензович К.С.**

Затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», протокол №4 від 30 червня 2025 р.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин факультету міжнародних економічних відносин ДВНЗ «УжНУ», протокол №6 від 10 червня 2025 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1. Основні характеристики навчальної дисципліни.....	6
2. Загальні положення щодо організації і проведення модульного та підсумкового (семестрового) контролю.....	7
3. Програма навчальної дисципліни.....	10
4. Тематика та плани лекційних занять.....	11
5. Тематика та плани семінарських занять.....	17
6. Тематика курсових робіт	31
7. Самостійна робота	34
8. Зразки тестових завдань для проведення модульного контролю.....	35
9. Перелік питань до заліку та іспиту.....	52
10. Взірець підсумкового модульного контрольного завдання.....	55
11. Рекомендована література до вивчення дисципліни.....	56
12. Глосарій термінів.....	59

ВСТУП

Навчальний курс «**Міжнародні економічні відносини**» є фундаментальним і обов'язковим для студентів усіх економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. Він дозволяє ознайомитися з відомими вже науці міжнародними економічними явищами та процесами, з набутими знаннями про закономірності їхнього розвитку, а також послужити базою для власних наукових пошуків тим, хто вивчає цю дисципліну.

Мета курсу полягає в опануванні теоретичних основ та набуття навичок аналізу процесів і тенденцій у галузі міждержавного економічного спілкування, а також допомагає студентам у розумінні і усвідомленні міжнародних економічних відносин та дії об'єктивних законів і принципів їхнього розвитку, вивченні форм МЕВ, основного інструментарію та умов їхньої реалізації в умовах глибоких структурних змін, що відбуваються сьогодні. Набуті знання можуть послужити міцною основою для наступного вивчення таких спеціальних дисциплін, як «Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності», «Міжнародні валютні та фінансово-кредитні відносини», «Міжнародний маркетинг», «Зовнішньоекономічна діяльність», «Міжнародні організації», «Транснаціональні компанії», «Фінансові системи зарубіжних країн і корпорації», «Організація і техніка зовнішньої торгівлі» тощо.

Основними завданнями дисципліни є:

- ознайомити студентів із понятійним апаратом, що застосовується у світовій господарській практиці;
- виробити у студентів розуміння суті міжнародних економічних відносин, їхніх форм, принципів і законів, за якими вони розвиваються;
- висвітлити умови, в яких розвиваються МЕВ, тобто показати середовище їхнього розвитку;
- окреслити закономірності і форми світових інтеграційних процесів;
- навчити студентів умінню творчо аналізувати стан розвитку світової господарської системи, визначати місце в ній економіки окремої країни, рівень її зовнішньоекономічної діяльності;
- навчити студентів не тільки вільно орієнтуватись у міжнародних економічних процесах, а й передбачити їхній подальший розвиток.

Предмет міжнародних економічних відносин у широкому значенні є складним, багатогранним, його головними складовими частинами є:

- світове господарство;
- міжнародний поділ праці;
- теорії міжнародної торгівлі;
- міжнародна торгівля товарами та послугами;
- міжнародний рух факторів виробництва;
- інтеграція та глобалізація у світовій економічній системі.

Суб'єктами МЕВ є учасники (фізичні та юридичні особи, держави, міжнародні організації) міжнародних економічних явищ і процесів, які здатні самостійно й активно діяти з метою реалізації своїх економічних інтересів.

Об'єктом дисципліни «Міжнародні економічні відносини» виступають перш за все товари і послуги, які знаходяться в обігу на міжнародному ринку.

Вивчаючи дисципліну «Міжнародні економічні відносини», студенти повинні **знати:**

- суть міжнародних економічних відносин та взаємозв'язок їхніх форм, суб'єктів і рівнів;
- теорії міжнародної торгівлі;
- принципи і закони розвитку МЕВ, процесів міжнародного поділу праці, спеціалізації та кооперування; форми, методи і механізми регулювання міжнародної торгівлі, процеси міграції робочої сили та руху капіталу;
- проблеми функціонування світової валютно-кредитної системи, методологію міжнародних розрахунків;
- розуміння логіки, напрямків і форм розвитку процесів міжнародної економічної інтеграції в умовах глобалізації тощо.

вміти:

- аналізувати і оцінювати економічне, політико-правове, соціально-культурне середовище та інфраструктуру МЕВ;
- висвітлити умови, в яких розвиваються МЕВ;
- окреслити закономірності і форми світових інтеграційних процесів;
- творчо аналізувати стан розвитку світової господарської системи, визначити місце в ній економіки окремої країни, рівень її зовнішньоекономічної діяльності;
- не тільки вільно орієнтуватись у міжнародних економічних процесах, а й передбачати їхній подальший розвиток.

1. ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

В процесі вивчення дисципліни «**Міжнародні економічні відносини**» студенти повинні ознайомитись з програмою дисципліни, її структурою, методами і формами навчання, видами контролю та оцінювання знань.

Програма курсу «Міжнародні економічні відносини» складається із 4 модулів, які поєднують в собі відносно окремі теми, що логічно взаємопов'язані і взаємообумовлені за змістом дисципліни.

Навчальний процес здійснюється у формі лекційних і практичних занять, а також самостійної роботи студентів. Основними функціями самостійної роботи студентів у процесі вивчення курсу «Міжнародні економічні відносини» є: пізнавальна, самостійна, прогностична, коригуюча та виховна. Пізнавальна функція визначається засвоєнням студентом систематизованих знань з дисципліни, опрацювання та узагальнення основної та додаткової літератури по актуальним питанням курсу, ведення термінологічного словника.

Самостійна функція – формування вмінь і навиків, самостійного їх оновлення і творчого застосування в процесі підготовки до модульних контрольних та екзамену. Прогностична функція є вміння студента вчасно передбачити й оцінювати як можливий результат, так і саме виконання завдань. Коригуюча функція визначається вмінням вчасно коригувати свою діяльність. Виховна функція – це формування самостійності як риси характеру.

Галузь знань 29 Міжнародні відносини

Напрямок підготовки: 6.292 – міжнародні економічні відносини

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр

Нормативна чи вибіркова: нормативна

Курс: 3 (денна форма)
Семестр – V/VI

Курс: 3 (заочна форма)
Семестр – VI

Види навчальної діяльності та види навчальних занять і обсяги їх годин:

В т.ч.
Лекцій – 58
Практичних (семінар.) – 76
Консультації – 4
Самостійна робота – 122
1-й семестр – Екзамен – 4
2-й семестр – Екзамен – 18

В т.ч.
Лекцій – 8
Практичних (семінар.) – 4
Самостійна робота – 188

2. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ І ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО (СЕМЕСТРОВОГО) КОНТРОЛЮ

Організація навчального процесу в ДВНЗ «Ужгородському національному університеті» здійснюється на основі «Тимчасового положення про систему оцінювання навчальної діяльності, порядок проведення, відрахування та поновлення студентів, які навчаються за кредитно-модульною системою організації навчального процесу в «УжНУ».

Дане положення розроблено на основі нормативних документів МОН України, а саме:

- «Про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (наказ МОН України №774 від 30.12.2005 р.);
- «Тимчасове положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців» (наказ МОН України № 48 від 23.01.2004 р.);
- «Про особливості впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу» (наказ МОН України №812 від 20.09. 2004 р.);
- «Про затвердження у вищих навчальних закладах України Європейської кредитно-трансферної системи» (наказ МОН України №943 від 16.10.2009 р.);
- «Методичні рекомендації щодо запровадження Європейської кредитно-трансферної системи та її ключових документів у вищих навчальних закладах» (лист МОН України від 26.02.2010 р. № 1/9-119);
- «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» (наказ МОН України № 245 від 15.07.1996 р.);
- «Положення про організацію навчального процесу у вищих закладах» (наказ МОН України № 161 від 02.06.1993 р.).

Організація і проведення модульного та підсумкового (семестрового) контролю

1. Організація навчального процесу здійснюється за кредитно-модульною рейтинговою системою відповідно до вимог Болонської декларації.
2. Оцінювання знань студентів з кожної навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів модульного та підсумкового контролів.
3. Під час семестру з усіх навчальних дисциплін, передбачених навчальним планом, проводяться модульні контролі, обов'язкові для всіх студентів.
4. Завдання модульного контролю повинні бути однаковими або рівно важкими.
5. Письмовий компонент модульного контролю є обов'язковим та проводиться шляхом виконання контрольних завдань. Тривалість письмового компонента модульного контролю становить дві академічні години.
6. При визначенні модульної оцінки враховуються результати поточного контролю, передбачені робочою навчальною програмою.
7. До модульного контролю студент допускається завжди. Виконання контрольних завдань здійснюється студентом індивідуально. Студент може звернутися до викладача за поясненням змісту контрольного завдання.
8. Під час проведення модульного контролю студенту забороняється у будь-якій формі користуватися забороненими матеріалами (конспектами, підручниками тощо) або обмінюватися інформацією з іншими студентами. При виявленні викладачем порушення студентом встановлених правил модульного контролю, викладач усуває цього студента від проведення контролю, не перевіряє роботу студента, робить на ній відповідний запис і оцінює нулем балів.
9. Результати перевірки письмових контрольних завдань доводяться до відома студентів не пізніше ніж за два робочі дні з часу проведення модульного контролю. Студент, який не погоджується з оцінкою, має право звернутися до викладача і отримати ґрунтовне

пояснення. У випадку незгоди з рішенням викладача, студент має право звернутися з письмовою апеляцією до завідувача кафедри не пізніше ніж на наступний робочий день після оголошення результатів. Викладач і завідувач кафедри у присутності декана факультету та студента повинні розглянути апеляцію протягом двох днів і прийняти остаточне рішення. У результатів апеляції оцінка студента не може бути зменшена.

10. Студент, який з поважних причин не зміг з'явитися на модульний контроль, за дозволом декана може скласти пропущений модульний контроль у визначений деканатом термін.

11. За результатами двох модульних контролів визначається підсумкова семестрова оцінка успішності студента (середній бал за два модульні контролі) з кожної навчальної дисципліни за 100-бальною шкалою. Якщо з навчальної дисципліни проводиться лише один модульний контроль, то його результат і є одночасно підсумковою (семестровою) оцінкою.

12. Студенти, які з навчальної дисципліни за семестр атестовані оцінкою «незадовільно» (35-59 балів), зобов'язані скласти підсумковий модульний контроль. Підсумковий модульний контроль можуть також скласти студенти, які бажають покращити семестрову оцінку.

13. До підсумкового модульного контролю з навчальної дисципліни не допускають студентів, які не виконали усіх видів обов'язкових робіт (лабораторних, практичних, індивідуальних: розрахунково-графічних та розрахункових робіт, рефератів тощо), передбачених робочою навчальною програмою та за результатами модульного контролю мають менше ніж 35 балів.

14. Підсумковий модульний контроль з навчальної дисципліни студент може не скласти, якщо він склав усі модульні контролі та його влаштовує підсумкова (семестрова) оцінка. Якщо студент з метою покращення оцінки виявив бажання скласти підсумковий модульний контроль, то йому для цього надається одна спроба. При цьому підсумкова (семестрова) оцінка для таких студентів на екзамені не може бути зменшена.

15. У разі порушення студентом дисципліни при проведенні підсумкового модульного контролю екзаменатор усуває його від складання іспиту (заліку), виставляючи нуль балів і державну семестрову оцінку «незадовільно» («незараховано»).

У відповідності з наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29.03.2012 р. № 384 в ДВНЗ «УжНУ» від 8 жовтня 2012 року на всіх курсах введена нова шкала оцінювання навчальної діяльності студента.

Шкала оцінювання підсумкових балів

Сума балів за всі види діяльності (100 бальна шкала/за національною шкалою/ ECTS)	Теоретичні знання	Практичні навички
90 -100, А, відмінно	Студент має глибокі системні знання всіх тем, засвоїв основні принципи функціонування МEB, вміє логічно та аналітично мислити. Студент здатен до логічного, абстрактного, креативного, критичного мислення, аналізу та синтезу на основі логічних аргументів та перевірених фактів у сфері міжнародної економіки. Вміє аналізувати та систематизувати інформацію з різних джерел, використовуючи інноваційні підходи та сучасні технології. Вільно володіє глосарієм по МEB.	Вміє розв'язувати тести з їх поясненнями, ситуативні вправи (кейси), робить презентації з новітніми статистичними даними і вміє зробити глибокі аналітичні висновки до презентації. Вміє відстежувати нову інформацію (текстову, графічну, аудіо- та відео-), що міститься в іншомовних матеріалах в галузі МEB, користуючись відповідними пошуковими методами та термінологією.
82-89, В, добре	Студент має глибокі знання всіх тем, засвоїв основні принципи функціонування МEB, вміє логічно та аналітично мислити. Володіє теоретичним апаратом.	Вміє розв'язувати тести, ситуативні вправи (кейси), робить глибокі аналітичні висновки до презентації.
74-81, С, добре	Студент має хороші знання всіх тем, засвоїв основні принципи функціонування МEB, вміє логічно та аналітично мислити. Знає визначення ключових економічних термінів.	Робить презентації по темі з висновками до презентації. Частково може відповісти на додаткові запитання по темі наукового дослідження.
64-73, D задовільно	Студент має певні знання по всіх темах, засвоїв основні принципи функціонування МEB, вміє логічно та аналітично мислити. Частково знає визначення ключових економічних термінів.	Робить невеликі за обсягом презентації по темі з висновками до презентації. Частково може відповісти на додаткові запитання по темі наукового дослідження.
60-63, E задовільно	Студент частково засвоїв теоретичний матеріал. Трохи орієнтується у визначенні ключових економічних термінів.	Робить невеликі за обсягом презентації по темам без логічних висновків із застарілими

		статистичними даними. Не може відповісти на додаткові запитання по конкретній темі дослідження.
35-59, FX, незадовільно	Здобуті фрагментарні знання недостатні для засвоєння дисципліни.	Студент не може розв'язати тести і виконати ситуативні завдання.
0-34, F, незадовільно	Студент не засвоїв теоретичного матеріалу.	Студент не може розв'язати тести і виконати ситуативні завдання.

**3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»**

ТЕМА	ДЕННА ФОРМА НАВЧАННЯ				ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ			
	Всього годин	Лекц.	Прак.	СРС, ІРС	Всього годин	Лекції	Прак-тичні	СРС, ІРС
Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни	12	2	4	6	10	-	-	10
Тема 2. Міжнародний поділ праці та його особливості на сучасному етапі	14	2	4	8	12	2	-	10
Тема 3. Світовий ринок та світове господарство	16	4	4	8	12	-	2	10
Тема 4. Теорії міжнародної торгівлі	16	4	4	8	12	-	-	12
Тема 5. Міжнародна торгівля товарами	16	4	4	8	12	-	-	12
Тема 6. Міжнародна торгівля послугами	16	4	4	8	12	-	-	12
Тема 7. Міжнародна торгова політика	16	4	4	8	14	2	-	12
Тема 8. Міжнародні економічні організації в системі регулювання МЕВ.	14	4	4	6	12	-	-	12
Всього за змістовим модулем 1,2:	120	28	32	60	96	4	2	90
Тема 9. Міжнародний рух капіталу	12	2	4	6	12	2	-	10
Тема 10. Прямі іноземні інвестиції і міжнародне співробітництво	18	4	8	6	12	-	-	12
Тема 11. Міжнародне портфельне інвестування	14	4	4	6	10	-	-	10
Тема 12. Міжнародні корпорації у світовому господарстві	16	4	4	8	12	-	-	12
Тема 13. Міжнародна міграція робочої сили. Світовий ринок праці.	16	4	4	8	12	-	2	10
Тема 14. Міжнародні науково-технічні	12	2	4	6	10	-	-	10

відносини								
Тема 15. Міжнародна економічна інтеграція	12	2	4	6	12	2	-	10
Тема 16. Розвиток регіональної економічної інтеграції	20	4	8	8	12	-	-	12
Тема 17. Європейська інтеграція України	16	4	4	8	12	-	-	12
Всього за змістовим модулем 1, 2:	136	30	44	62	104	4	2	98
Всього годин:	256	58	76	122	200	8	4	188

4. ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, МЕТОД І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

- 1.1. Міжнародні економічні відносини як система.
- 1.2. Місце МЕВ у системі економічних відносин.
- 1.3. Основні визначення суті МЕВ.
- 1.4. Основні характеристики МЕВ.
- 1.5. Структура МЕВ.
- 1.6. Рівні МЕВ. Рівні регулювання МЕВ.
- 1.7. Внутрішнє та зовнішнє середовище МЕВ.

Система суспільних відносин і місце в ній економічних відносин. Міжнародні економічні явища і процеси. Наука “МЕВ”. МЕВ як навчальна дисципліна. Сутність понять “міжнародні економічні відносини”, “система суспільних відносин”, “економічні відносини”. Предмет курсу “МЕВ”. Мета і завдання курсу. Методи пізнання міжнародних економічних явищ і процесів. Математичні методи дослідження МЕВ. Особливості використання методу макро- і мікроаналізу в дослідженнях міжнародних економічних відносинах. Основні особливості категорій МЕВ.

ТЕМА 2. МІЖНАРОДНИЙ ПОДІЛ ПРАЦІ ТА ЙОГО ОСОБЛИВОСТІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

- 2.1. Суть, напрями та фактори розвитку міжнародного поділу праці (МПП).
- 2.2. Міжнародна спеціалізація як один із напрямів міжнародного поділу праці.
- 2.3. Міжнародна кооперація як один із напрямів міжнародного поділу праці.
- 2.4. Сучасні тенденції у міжнародному поділі праці.

Суть “суспільного поділу праці”. Форми суспільного поділу праці. Суть міжнародного поділу праці (МПП). Суспільний поділ праці й міжнародний поділ праці. Фактори розвитку МПП. Основні тенденції міжнародного поділу праці. Форми і напрями розвитку міжнародної спеціалізації і кооперування виробництва. Проблеми участі України у міжнародному поділі праці.

ТЕМА 3. СВІТОВИЙ РИНОК ТА СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

- 3.1. Етапи становлення світового ринку.
- 3.2. Характерні риси світового ринку.
- 3.3. Міжнародний рух товарів, як ознака світового ринку.
- 3.4. Сучасне світове господарство.
- 3.5. Характерні риси та тенденції світове господарство.

Огляд основних визначень світового господарства (СГ). Міжнародний поділ праці і світове господарство: зіставлення, зв'язок, взаємозалежність. Структура світового господарства. Діалектичне поєднання понять: національний і світовий ринок. Структура світового ринку. Еволюція, закономірності й особливості розвитку світової економічної системи.

ТЕМА 4. ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

- 4.1. Класичні теорії міжнародної торгівлі.
 - 4.1.2. Теорія абсолютних переваг (А. Сміт).
 - 4.1.3. Теорія порівняльних переваг (Д. Рікардо).
- 4.2. Неокласичні теорії міжнародної торгівлі.
 - 4.2.1. Теорія співвідношення факторів виробництва.
 - 4.2.2. Теорія вирівнювання цін на фактори виробництва.
 - 4.2.3. Парадокс Леонтьєва та його пояснення.
- 4.3. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі.
 - 4.3.1. Теорія життєвого циклу товару.
 - 4.3.2. Теорія подібності країн, або теорія попиту, що перетинається.
 - 4.3.3. Теорія конкурентних переваг.
- 4.4. Нефакторні теорії міжнародної торгівлі.
 - 4.4.1. Нефакторні моделі міжнародної торгівлі.
 - 4.4.2. Нова теорія міжнародної торгівлі і нова економічна географія.

Теорія абсолютних переваг. Теорія порівняльних переваг. Сутність понять “альтернативна ціна”, “альтернативні витрати виробництва продукту”. Теорія співвідношення факторів виробництва. Теорія вирівнювання цін на фактори виробництва. Сутність понять “фактороінтенсивність”, “капіталомісткість”, “трудомісткість”, “факторонасиченість”. Парадокс Леонтьєва та його пояснення. Статистика Леонтьєва. Теорія життєвого циклу. Етапи життєвого циклу. Сутність поняття “життєвий цикл”. Теорія подібності країн, або теорія попиту, що перетинається. Теорія конкурентних переваг. Сутність понять “кластери”, “національний ромб”, або детермінанти національної конкурентної переваги.

ТЕМА 5. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ

- 5.1. Суть, види та показники світової торгівлі.
- 5.2. Динаміка та тенденції світової зовнішньої торгівлі.
- 5.3. Типи зовнішньоторговельної політики держав.
- 5.4. Економічні наслідки протекціоністської політики.
- 5.5. Державне регулювання міжнародної торгівлі.

Сутність поняття світової (всесвітньої) торгівлі. Динаміка та тенденції світової зовнішньої торгівлі. Типи зовнішньоторговельної політики держав. Економічні наслідки

протекціоністської політики. Зовнішня торгівля України. Товарна / географічна структура зовнішньої торгівлі України.

ТЕМА 6. МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ПОСЛУГАМИ

- 6.1. Суть та класифікація послуг.
- 6.2. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
- 6.3. Плюси та мінуси розвитку сфери послуг
- 6.4. Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами.

Суть міжнародної торгівлі послугами. Передумови і фактори розвитку світового ринку послуг. Особливості міжнародних послугових відносин. Плюси та мінуси розвитку сфери послуг. Суть і структура світового ринку послуг. Особливості міжнародної торгівлі послугами та динаміка її розвитку. Географічні напрямки розвитку міжнародної торгівлі послугами. Міжнародний лізинг. Міжнародний факторинг. Міжнародний форфейтинг. Міжнародний франчайзинг. Міжнародний консалтинг. Світовий ринок професійних послуг. Міжнародний туризм. Транспортні послуги. Страхові послуги на світовому ринку.

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНА ТОРГОВА ПОЛІТИКА

- 7.1. Методи міжнародної торгівлі.
- 7.2. Діяльність інституційних посередників.
- 7.3. Ціноутворення в міжнародній торгівлі.
- 7.4. Базові умови постачання ІНКОТЕРМС.
- 7.5. Тарифне та нетарифне регулювання міжнародних торговельних відносин.

Методи міжнародної торгівлі. Діяльність інституційних посередників. Ціноутворення в міжнародній торгівлі. Базові умови постачання Інкотермс 2020. Тарифне та нетарифне регулювання міжнародних торговельних відносин.

ТЕМА 8. МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ В СИСТЕМІ РЕГУЛЮВАННЯ МЄВ

- 8.1. Історія створення СОТ.
- 8.2. Функції та принципи функціонування СОТ.
- 8.3. Процедура вирішення суперечок в рамках СОТ.
- 8.4. МВФ: історія створення.
- 8.5. Група Світового банку.
- 8.6. Членство України в СОТ, МВФ та Групі СБ: переваги на недоліки.

Мета та функції організації. Принципи функціонування організації. Країни-члени організації. Роль СОТ у регулюванні міжнародних торговельних відносин. Мета та функції МВФ. Кредитні відносини Україна-МВФ. Мета та функції групи Світового банку. Кредитні відносини України з групою Світового Банку.

ТЕМА 9. МІЖНАРОДНИЙ РУХ КАПІТАЛУ

- 9.1. Суть та форми міжнародного руху капіталу.
- 9.2. Причини та динаміка міжнародного руху капіталу.
- 9.3. Особливості сучасного міжнародного руху капіталу.
- 9.4. Наслідки міжнародного руху капіталу.
- 9.5. Механізми регулювання міжнародного руху капіталу.

Суть міжнародного руху капіталу. Підприємницький і позичковий капітал. Суть і причини експорту капіталу. Цілі та форми експорту та імпорту капіталу. Прямі і портфельні закордонні інвестиції. Масштаби, структура і динаміка міжнародного руху капіталів. Основні напрямки міжнародного кредитування. Міжнародна економічна допомога. Іноземні інвестиції: користь і проблеми.

ТЕМА 10. ПРЯМІ ІНВЕСТИЦІЇ І МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

- 10.1. Інвестиції в системі міжнародного руху капіталу. Міжнародний ринок прямих іноземних інвестицій.
- 10.2. Теорії прямого іноземного інвестування.
- 10.3. Форми і методи прямого іноземного інвестування.
- 10.4. Транснаціональні корпорації: суть, критерії та класифікація.
- 10.5. Форми і методи регулювання інвестування на національному та міжнародному рівнях.
- 10.6. Міжнародна інвестиційна діяльність України.

Міжнародні інвестиції, країна базування, приймаюча країна, прямі іноземні інвестиції, міжнародний інвестиційний ринок, форми прямого іноземного інвестування, міжнародна корпорація, транснаціональна корпорація, багатонаціональна корпорація, фактори прямого іноземного інвестування, іноземна інвестиційна діяльність, інвестиційний клімат.

ТЕМА 11. МІЖНАРОДНЕ ПОРТФЕЛЬНЕ ІНВЕСТУВАННЯ

- 11.1. Теорії портфельного інвестування.
- 11.2. Структура портфельних інвестицій. Основні портфельні інвестори.
- 11.3. Ринок цінних паперів та його інструменти.
- 11.4. Міжнародні портфельні інвестиції в Україні.

Портфельні іноземні інвестиції, інституціональні інвестори, інвестиційні фонди, інвестиційні компанії, міжнародний ринок цінних паперів, цінні папери, пайові (акціонерні) цінні папери, боргові цінні папери, фінансові деривативи, опціони, ф'ючерси, свопи, капіталізація.

ТЕМА 12. МІЖНАРОДНІ КОРПОРАЦІЇ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

- 12.1. Сутність поняття “транснаціональна корпорація”.
- 12.2. Причини виникнення ТНК.
- 12.3. Типи ТНК.
- 12.4. ТНК як агент глобалізації світової економіки.
- 12.5. Середовище функціонування транснаціональних корпорацій.

Суть транснаціональної корпорації, багатонаціональної корпорації, глобальної корпорації. Причини виникнення ТНК. Етапи еволюції транснаціональної діяльності корпорацій. ТНК як агент глобалізації світової економіки. Середовище функціонування транснаціональних корпорацій.

ТЕМА 13. МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ. СВІТОВИЙ РИНОК ПРАЦІ.

- 13.1. Сутність і види міжнародної трудової міграції.
- 13.2. Економічні та соціальні причини міжнародної трудової міграції.
- 13.3. Наслідки міжнародної трудової міграції.
- 13.4. Регулювання міжнародних міграційних процесів.
- 13.5. Україна у світових міграційних процесах.
- 13.6. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.
- 13.7. Світові центри тяжіння робочої сили.
- 13.8. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.

Суть міжнародної міграції робочої сили. Еміграція, імміграція, сальдо міграції, рееміграція, “відплив умів”. Причини і головні передумови міжнародної міграції. Суть і структура світового ринку трудових ресурсів. Особливості міжнародної трудової міграції на сучасному етапі. Економічні наслідки міжнародної трудової міграції для країн імміграції та еміграції.

Світовий ринок праці, глобалізація ринку праці, Міжнародна організація праці, Міжнародна конференція праці, Міжнародна організація з питань міграції, світові центри тяжіння робочої сили, міжнародні профспілки, конвенції МОП.

ТЕМА 14. МІЖНАРОДНІ НАУКОВО-ТЕХНІЧНІ ВІДНОСИНИ

- 14.1. Суть та особливості міжнародних науково-технічних відносин.
- 14.2. Основні форми та канали передачі технології.
- 14.3. Міжнародне технічне сприяння.
- 14.4. Міжнародне регулювання передачі технології.

Визначення суті міжнародних науково-технічних відносин (МНТВ). Особливості структури МНТВ. Координаційні міжнародні програми спільних наукових досліджень. Пріоритетні напрямки розвитку МНТВ. Визначення суті інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності. Міжнародні форми передачі технологій. Міжнародне технічне сприяння. Мета створення Світової Організації Інтелектуальної Власності.

ТЕМА 15. МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

- 15.1. Суть і головні передумови міжнародної економічної інтеграції.
- 15.2. Міжнародна економічна інтеграція як вищий рівень розвитку МЄВ.
- 15.3. Етапи розвитку інтеграційних процесів та їх особливості.
- 15.4. Сучасні інтеграційні угруповання країн.
- 15.5. Економічні наслідки інтеграції країн.

Міжнародна економічна інтеграція як особливий вищий ступінь розвитку МЄВ. Причини та умови розвитку міжнародної економічної інтеграції. Тенденційність розвитку міжнародної економічної інтеграції. Форми міжнародної економічної інтеграції. Зона вільної торгівлі. Митний союз. Спільний ринок. Економічний і валютний союз. Конфедеративний (політичний) союз.

ТЕМА 16. РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

- 16.1. Європейські інтеграційні процеси.
- 16.2. Особливості розвитку економічної інтеграції в Північній Америці.
- 16.3. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних формувань у Латинській Америці.
- 16.4. Особливості інтеграційних процесів у Азії.
- 16.5. Особливості інтеграційних процесів у Африці.
- 16.6. Роль ООН та інших багатонаціональних інститутів у розвитку загальносвітової економічної інтеграції.

Своєрідність соціально-економічних і політичних передумов європейської міжнародної інтеграції. Європейський Союз: мета, механізми й особливості формування. Європейська Асоціація Вільної Торгівлі (ЄАВТ). Інтеграційні процеси в Центральній і Східній Європі. Центральноєвропейська Економічна Інтеграція. Соціально – економічні та політичні умови зближення країн Північної Америки. Формування регіонального американо-канадського господарського комплексу. Північноамериканська Угода про Вільну Торгівлю. Формування північноамериканського спільного ринку США – Канада – Мексика. США у світових інтеграційних процесах. Своєрідність і різноманітність природно – географічних, соціально – економічних і політичних умов економічної інтеграції країн Азії. Міжнародна економічна інтеграція в Південній і Південно-Східній Азії. Асоціація Країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Асоціація Регіонального Співробітництва Південної Азії (СААРК). Особливості й основні напрямки розвитку економічної інтеграції арабських країн Близького та Середнього Сходу. Рада зі Співробітництва Арабських Держав персидської Затоки. Специфіка економічного співробітництва країн Африки. Організація Африканської Єдності (ОАЮ). Економічне Співтовариство Держав Західної Африки (ЕКОВАС). Західно- африканський Економічний і Валютний Союз (УЕМОА). Спільний Ринок Східної та Південної Африки (КОМЕСА), Митний і Економічний Союз Центральної Африки (ЮДЕАК). Південноафриканське Співтовариство Розвитку (САДК). Роль ООН у розвитку загальносвітових інтеграційних процесів.

ТЕМА 17. ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ

- 17.1. Становлення та розвиток відносин між ЄС та Україною.
- 17.2. Правові та інституційні засади співробітництва України і ЄС.
- 17.3. Торгово-економічна співпраця України та ЄС в рамках Угоди про асоціацію.

Історія та сучасний стан розвитку європейської інтеграції України. Актуальні проблеми співробітництва розвитку України в сфері європейського діалогу. Гео економічні орієнтири зовнішньої політики України. Основні етапи гармонізації законодавства України та ЄС. Вплив процесів розширення ЄС на двосторонні відносини.

5. ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1.

Предмет, метод і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

1. Міжнародні економічні відносини як система.
2. Місце МЕВ у системі економічних відносин.
3. Основні визначення суті МЕВ.
4. Основні характеристики МЕВ.
5. Структура МЕВ.
6. Рівні МЕВ. Рівні регулювання МЕВ.

Рекомендована література:

1. Амеліна І. В. Міжнародні економічні відносини [текст] : навч. посіб. / Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. К. : «Центр учбової літератури», 2013. 256 с.
2. Багрова І.В. Міжнародна економічна діяльність України: [навч. посіб.] / І.В. Багрова, О.О. Гетьман, В.С. Власик; за ред. І.В. Багрової. К.: ЦНЛ, 2004. 384с.
3. Горбач Л.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] /Л.М. Горбач, О.В. Плотников. К.: Кондор, 2005. 266с.
4. Романчиков В.І. Міжнародні економічні відносини: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.І. Романчиков, І.О. Романченко. К. : ЦУЛ, 2008. 256 с.
5. Світова економіка: підручник / А. С. Філіпенко та ін.; голов. ред. С. В. Головка. К.: Либідь, 2007. 638 с.
6. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.С. Філіпенко. К. : Либідь, 2008. 408 с.

ТЕМА 2.

Міжнародний поділ праці та його особливості на сучасному етапі

1. Суть, напрями та фактори розвитку міжнародного поділу праці (МПП).
2. Міжнародна спеціалізація як один із напрямів міжнародного поділу праці.
3. Міжнародна кооперація як один із напрямів міжнародного поділу праці.
4. Сучасні тенденції у міжнародному поділі праці.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Дайте класифікацію міжнародного кооперування виробництва.
2. Наведіть приклади предметної, подетальної і технологічної спеціалізації країн.
3. Новий економічний порядок і МПП.
4. Окреслити основні фактори міжнародного поділу праці.
5. Охарактеризуйте особливості участі України у міжнародному поділі праці. 6. Охарактеризуйте сучасні тенденції у МПП.
7. Проілюструйте вплив абсолютних переваг А. Сміта і порівняльних переваг Д. Рікардо на МПП.
8. Розкрийте економічну сутність міжнародного поділу праці.
9. Чому міжнародний поділ праці є необхідною умовою створення світового господарства?

10. Які є показники рівня міжнародної спеціалізації?
11. Які є форми міжнародних спеціалізації та кооперування виробництва?
12. Які особливості та тенденції міжнародного поділу праці Ви можете перелічити?
13. Які переваги дає країні участь у міжнародному поділі праці?

Рекомендована література:

1. Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини : підручник / Л. М. Горбач, О. В. Плотников. К. : Кондор, 2009. 266 с.
2. Козик В. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / В.В. Козик, Л. А. Панкова, Н. Б. Даниленко. 7-ме вид., стереот. К. : Знання, 2008. 406 с.
3. Международные экономические термины : словарь-справочник / А.П. Голиков, П. А. Черномаз. – К. : Центр учебной литературы, 2008. 376 с.
4. Міжнародна економіка : підручник / [Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю.В. Макогон та ін.] ; за ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона ; М-во освіти і науки України. 82 3-тє вид., переробл. та доповн. К. : Центр учбової літератури, 2009. 560 с.
5. Романчиков В. І. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / В. І. Романчиков, І. О. Романченко. К. : ЦУЛ, 2008. 256 с.
6. Світова економіка : підручник / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. І. Рогач та ін. К. : Либідь, 2007. 640 с.
7. Фомішин С. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посібник / С.В. Фомішин, Ю. В. Колесник. Львів : Новий Світ. 2010. 356 с.

ТЕМА 3.

Світовий ринок та світове господарство

1. Становлення світового ринку.
2. Характерні риси світового ринку.
3. Міжнародний рух товарів, як ознака світового ринку.
4. Сучасне світове господарство.
5. Характерні риси та тенденції світового господарства.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Яка суть світового ринку?
2. Розкрити структуру світового ринку.
3. Охарактеризуйте сучасний стан світового господарства.
4. Які країни чи група країн мають величезний вплив на світове господарство?
5. Охарактеризуйте сучасні тенденції світового ринку.

Рекомендована література:

1. Багрова І.В. Міжнародна економічна діяльність України: [навч. посіб.] / І.В. Багрова, О.О. Гетьман, В.Є. Власик; за ред. І.В. Багрової. К.: ЦНЛ, 2004. 384с.
2. Горбач Л.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] /Л.М. Горбач, О.В. Плотников. К.: Кондор, 2005. 266с.
3. Новицький В.Є Міжнародна економічна діяльність України: [підручник] /В.Є. Новицький. К.: КНЕУ, 2003. 948с.
4. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / За ред. Ю.Г Козака, М.А. Зайця. Одеса- «ТОВ.ПЛУТОН», 2016. 352 с.

ТЕМА 4.

Теорії міжнародної торгівлі

1. Меркантилістська та неомеркантилістська теорії.
2. Теорія абсолютних переваг.
3. Теорія порівняльних переваг.
4. Теорія розміру країни.
5. Теорія співвідношення факторів виробництва.
6. Теорія вирівнювання цін на фактори виробництва.
7. Парадокс Леонтьєва та його пояснення.
8. Теорія життєвого циклу товарі.
9. Теорія подібності країн, або теорія попиту, що перетинається.
10. Теорія конкурентних переваг.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Які основні постулати меркантилізму щодо міжнародної торгівлі?
2. Показати різницю між твердженням теорій абсолютних і відносних (порівняльних) переваг.
3. Що є джерелом порівняльних переваг країн в моделі Хекшера-Оліна?
4. Назвіть ключові характеристики теорії міжнародної торгівлі П. Самуельсона.
5. У чому полягає суть теореми Хекшера-Оліна і яке відношення до неї має “парадокс Леонтьєва”?
6. Розкрити суть “парадокса Леонтьєва”?
7. Який вплив надасть збільшення національних запасів деякого чинника виробництва на обсяги випуску різних товарів (за умови постійних цін кінцевої продукції)?
8. Чи приводить міжнародна торгівля товарами до вирівнювання цін чинників виробництва між країнами?
9. Які особливості теорії порівняльних переваг?
10. Як діє теорія життєвого циклу товару на міжнародному рівні?
11. До чого зводиться суть теорії конкурентних переваг націй?
12. Назвіть ключові характеристики альтернативних теорій міжнародної торгівлі.

Рекомендована література:

1. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі / І. Бураковський. К.: Основи, 2000. 241 с.
2. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. – [6-те вид.]. К.: Знання, 2006. 406с.
3. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська; За ред. І.М. Школи. [2-ге вид., перероб. і доповн.]. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. 544с.
4. Міжнародна економіка: [підручник] / А.П. Румянцева, Г.Н. Климко, Г.Н. Блешмудт та ін.; За ред. А.П. Румянцева. К.: Знання – прес, 2003. 447с.

ТЕМА 5.

Міжнародна торгівля товарами

1. Суть, види та показники світової торгівлі.
2. Динаміка та тенденції світової зовнішньої торгівлі.
3. Типи зовнішньоторговельної політики держав.
4. Економічні наслідки протекціоністської політики.
5. Державне регулювання міжнародної торгівлі.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Назвіть етапи розвитку міжнародної торгівлі.
2. Назвіть види державної політики у сфері зовнішньої торгівлі.
3. Довести особливість місця, яке займає міжнародна торгівля в системі МЕВ.
4. У чому полягає специфіка структури міжнародної торгівлі?
5. Як здійснюється регулювання міжнародних торгових відносин?

Рекомендована література:

1. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. [6-те вид.]. К.: Знання, 2006. 406с.
2. Горбач Л.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] /Л.М. Горбач, О.В. Плотников. К.: Кондор, 2005. 266с.
3. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
4. Новицький В.Є Міжнародна економічна діяльність України: [підручник] /В.Є. Новицький. К.: КНЕУ, 2003. 948с.
5. Циганкова Т.М. Міжнародна торгівля: навч. посібник/ Т. М. Циганкова, Л.П. Петрашенко, Т.В. Кальченко К.: КНЕУ, 2001. 488 с.

ТЕМА 6.

Міжнародна торгівля послугами

1. Суть і значення міжнародної торгівлі послугами.
2. Види та показники торгівлі послугами.
3. Транспортні послуги та їх класифікація.
4. Туристичні послуги.
5. Комерційні послуги.
6. Інформаційні послуги та телекомунікації.
7. Освітні послуги.
8. Перспективи України на міжнародному ринку послуг.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Що таке послуги і чим вони відрізняються від товарів?
2. У чому відмінність факторних і нефакторних послуг?
3. Які теорії торгівлі послугами вам відомі?
4. Які заходи державної політики використовуються для обмеження доступу іноземних послуг на внутрішній ринок імпортуючої країни?

5. Які вилучення із національного режиму вважаються дискримінацією проти іноземних послуг?
6. Назвіть види міжнародного лізингу.
7. Назвіть засоби регулювання доступу на ринок.
8. Які види послуг використовуються в Україні?
9. Визначте поняття міжнародних транспортних послуг і наведіть їх класифікацію.
10. Суть, особливості та значення міжнародного ринку інформаційних послуг.
11. Особливості міжнародного туризму, його динаміка та вплив на світовий ринок.

Рекомендована література:

1. Дахно І.І. Міжнародна економіка: [навч. посіб.] / І.І. Дахно, Ю.А. Бовтрук. К.: МАУП, 2002. С.18 – 23.
2. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини:[навч. посіб.]/ В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. [6-те вид.]. К.: Знання, 2006. 406с.
3. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
4. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.П. Галушко, Г.В. Хуленбрук, В.І. Артиш, О.В. Данілочкіна, О.А. Ковтун. К.: Нічлава, 2009. – 347с.
5. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська; За ред. І.М. Школи. – [2-ге вид., перероб. і доповн.]. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – 544с.

ТЕМА 7.

Міжнародна торгова політика

1. Методи міжнародної торгівлі.
2. Діяльність інституційних посередників.
3. Ціноутворення в міжнародній торгівлі.
4. Базові умови постачання ІНКОТЕРМС.
5. Тарифне та нетарифне регулювання міжнародних торговельних відносин.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Розкрити дію основних інструментів державної політики щодо зовнішньої торгівлі.
2. Розкрити суть митно-тарифних інструментів регулювання міжнародної торгівлі.
3. Розкрити суть нетарифних інструментів регулювання міжнародної торгівлі.
4. Охарактеризувати діяльність інституційних посередників (товарні біржи, торги (тендери), виставки, ярмарки тощо).

Рекомендована література:

- 1.Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. [6-те вид.]. К.: Знання, 2006. – 406с.
2. Горбач Л.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] /Л.М. Горбач, О.В. Плотников. К.: Кондор, 2005. 266с.
3. Новицький В.Є Міжнародна економічна діяльність України: [підручник] /В.Є. Новицький. К.: КНЕУ, 2003. 948с.

4. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.

ТЕМА 8. Міжнародні економічні організації в системі регулювання МЕВ

1. Історія створення СОТ.
2. Функції та принципи функціонування СОТ.
3. Процедура вирішення суперечок в рамках СОТ.
4. Членство України в СОТ: переваги та недоліки.
5. Історія створення МВФ. Функції та принципи функціонування.
6. Історія створення Групи Світового банку. Функції та принципи функціонування.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Роль СОТ у регулюванні міжнародних торговельних відносин.
2. Охарактеризуйте позитивні та негативні наслідки для економіки України після вступу в СОТ.
3. Процедура вирішення суперечок в рамках СОТ (наведіть приклади).

Рекомендована література:

1. Дахно І.І. Міжнародна економіка: [навч. посіб.] / І.І. Дахно, Ю.А. Бовтрук. К.: МАУП, 2002. С.18 – 23.
2. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. – [6-те вид.]. К.: Знання, 2006. 406с.
3. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
4. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.П. Галушко, Г.В. Хуленбрук, В.І. Артиш, О.В. Данілочкіна, О.А. Ковтун. К.: Нічлава, 2009. 347с.
5. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська; За ред. І.М. Школи. [2-ге вид., перероб. і доповн.]. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. 544с.

ТЕМА 9.

Міжнародний рух капіталу

1. Суть і форми міжнародного руху капіталу.
2. Особливості сучасного міжнародного руху капіталів.
3. Наслідки міжнародного руху капіталів.
4. Стан іноземного інвестування України.
5. Проблеми формування сприятливого інвестиційного клімату країни.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Назвіть основні форми капіталу за джерелом його походження.
2. Які причини експорту та імпорту прямих інвестицій?
3. Які переваги мають прямі інвестори?
4. Проаналізуйте сучасний стан іноземного інвестування в Україні
5. У чому полягає сутність офшорного бізнесу і чи доцільно створити окремі офшорні центри в Україні?

6. У чому проявляється мотивація руху капіталу?
7. Які ви знаєте види і форми руху капіталу?
8. Які основні мотиви «втечі капіталу»? Дайте пояснення.

Рекомендована література:

1. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів: [підручник]/ Є.В. Савельєв. Тернопіль: Економічна думка, 2001. С.193 -197.
2. Світова економіка: [підручник] / А.С. Філіпченко, О.І. Рогач, О.І. Шпирков та ін. К.: Либідь, 2000. С.132 146.
3. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. [6-те вид.]. К.: Знання, 2006. 406с.
4. Лазебник Л.Л. Міжнародна економіка: [курс лекцій] / Л.Л. Лазебник. Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. С. 83 – 112.
5. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / О.С. Передрій. – [3-є вид., перероблене і допов.]. Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ управління у справах преси та інформації, 2005. 217с.
6. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / В.П. Галушко, Г.В. Хуленбрук, В.І. Артиш, О.В. Данілочкіна, О.А. Ковтун. К.: Нічлава, 2009. – 347с.
7. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
8. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / За ред. Ю.Г Козака, М.А. Зайця. Одеса- «ТОВ.ПЛУТОН » , 2016. – 352 с.
9. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська; За ред. І.М. Школи. [2-ге вид., перероб. і доповн.]. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – 544с.
10. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : наук. вид. / О. М. Ястремська. Х. : Вид. ХДЕУ, 2004. 472 с.

ТЕМА 10.

Прямі інвестиції і міжнародне співробітництво

1. Інвестиції в системі міжнародного руху капіталу. Міжнародний ринок прямих іноземних інвестицій.
2. Теорії прямого іноземного інвестування.
3. Форми і методи прямого іноземного інвестування.
4. Форми і методи регулювання інвестування на національному та міжнародному рівнях.
5. Міжнародна інвестиційна діяльність України.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Які ознаки прямого іноземного інвестування (ПІІ)?
2. Поясніть чим відрізняються поняття “ввезення капіталу” й “іноземне інвестування”.
3. Назвіть наслідки ПІІ для країни базування.
4. Охарактеризуйте структуру міжнародного інвестиційного ринку.
5. Охарактеризуйте форми і методи ПІІ.
6. Поясніть значення ПІІ для розвитку світового господарства.
7. Як впливає динаміка показників чистих інвестицій на економічний розвиток країни?

8. У чому полягає «ефект мультиплікатора»?
9. Як визначаються інвестиції та їх основні види в українському законодавстві?
10. Які вихідні умови становлення сприятливого інвестиційного клімату в Україні?
11. Чим відрізняються фінансові і матеріальні інвестиції, їхній зв'язок з прямими і портфельними? Які інвестиції превалюють у структурі міжнародного руху капіталу?
12. Як здійснюється оцінка рівня ліквідності інвестицій?

Рекомендована література:

1. Грідасов В. М. Інвестування : навч. посіб. / В. М. Грідасов, С. В. Кривченко, О. Є. Ісаєва. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 164 с.
2. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини:[навч. посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. [6-те вид.]. К.: Знання, 2006. С.212-215.
3. Міжнародна економіка: [підручник] / За ред. Задої А.О., Тарасевича В.М. Київ “Центр учбової літератури”, 2012. С.162-188.
4. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / За ред. Ю.Г Козака, М.А. Зайця. Одеса- «ТОВ.ПЛУТОН » , 2016. 352 с.
5. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : наук. вид. / О. М. Ястремська. Х. : Вид. ХДЕУ, 2004. 472 с.

ТЕМА 11.

Міжнародне портфельне інвестування

1. Теорії портфельного інвестування.
2. Структура портфельних інвестицій. Основні портфельні інвестори.
3. Ринок цінних паперів та його інструменти.
4. Міжнародні портфельні інвестиції в Україні.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Розкрийте зміст провідних сучасних теорій портфельного інвестування.
2. Надайте порівняльну характеристику прямим та портфельним іноземним інвестиціям.
3. Назвіть за якими критеріями визначається і аналізується структура міжнародних портфельних інвестицій.
4. Розкрийте принципи функціонування та структуру міжнародного ринку цінних паперів.
5. Охарактеризуйте основні інструменти ринку цінних паперів.
6. Охарактеризуйте ситуацію з іноземними портфельними інвестиціями в Україні та назвіть пріоритети іноземних портфельних інвесторів.

Рекомендована література:

1. Грідасов В. М. Інвестування : навч. посіб. / В. М. Грідасов, С. В. Кривченко, О. Є. Ісаєва. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 164 с.
2. Козик В.В. Міжнародні економічні відносини:[навч. посіб.] / В.В. Козик, Л.А. Панкова, Н.Б. Даниленко. [6-те вид.]. К.: Знання, 2006. С.212-215.
3. Міжнародна економіка: [підручник] / За ред. Задої А.О., Тарасевича В.М. Київ “Центр учбової літератури”, 2012. С.162-188.
4. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] /О.С. Передрій. Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ управління у справах преси та інформації, 2005. С.112-117.

5. Рогач О.І., Дзюба П.В. Міжнародні портфельні інвестиції: підручник. / О.І. Рогач, П.В. Дзюба. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2016. 950с.
6. Ястремська О. М. Інвестиційна діяльність промислових підприємств: методологічні та методичні засади : наук. вид. / О. М. Ястремська. Х. : Вид. ХДЕУ, 2004. 472 с.

ТЕМА 12.

Міжнародні корпорації у світовому господарстві

1. Транснаціональні корпорації: суть, критерії та класифікація.
2. Причини виникнення ТНК.
3. Типи ТНК.
4. ТНК як агент глобалізації світової економіки.
5. Середовище функціонування транснаціональних корпорацій.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Дайте порівняльну характеристику категоріям: транснаціональна корпорація, багатонаціональна корпорація, глобальна корпорація.
2. Чи впливає, на вашу думку, діяльність ТНК на розподіл глобального доходу між країнами? Аргументуйте свою відповідь.
3. Визначте та охарактеризуйте етапи розвитку транснаціональної діяльності корпорацій.
4. Обґрунтуйте необхідність вивчення в процесі діяльності ТНК правового, економічного, політичного і культурного середовища функціонування.
5. Яка роль ТНК у сучасних процесах глобалізації?
6. Назвіть позитивні та негативні наслідки діяльності ТНК.

Рекомендована література:

1. Гіл Р., Чарлз В.П. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку / Пер. з англ. К.: Видавництво Соломії Павличко Основи, 2001. 856с.
2. Горбач Л. М., Плотніков О.В. Міжнародні економічні відносини: підручник. К.: Кондор, 2005. 266с.
3. Транснаціональні корпорації: навч. посіб./В. Рокача, О. Плотніков, В. Новицький та ін.. К.: Таксон, 2001. 304с.
4. Руденко Л.В. Транснаціональні корпорації: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2004. 227с.

ТЕМА 13.

Міжнародна міграція робочої сили. Світовий ринок праці.

1. Суть і сучасні риси міжнародної трудової міграції.
2. Причини міжнародної трудової міграції.
3. Наслідки міжнародної трудової міграції.
4. Міжнародне регулювання міграції робочої сили.
5. Міжнародна міграція робочої сили і Україна.
6. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.
7. Основні світові ринки та експортери робочої сили.
8. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Перелічіть основні параметри ринку праці.
2. Назвіть основні особливості ринку праці.
3. Розкрийте сутність основних функцій ринку праці.
4. Які критерії використовуються для класифікації ринків праці?
5. Що відноситься до якісних характеристик робочої сили?
6. Як розраховується Індекс рівня освіти?
7. Охарактеризуйте рівень освіти країн Організації економічного співробітництва й розвитку.
8. Чи завжди висока частка витрат на освіту від ВВП країни свідчить про високий рівень освіти населення? Наведіть приклади.
9. Які зрушення відбулися в підготовці робочої сили високої кваліфікації в країнах, що розвиваються?
10. Як імміграція може вплинути на рівень освіти населення країни?
11. Які країни відрізняються високою мобільністю студентів?
12. Охарактеризуйте основні етапи «відпливу умів».
13. У чому полягає особливість «відпливу умів» у країнах Східної й Південно-Східної Азії?
14. Назвіть основні напрямки міграції робочої сили.
15. Охарактеризуйте основні центри притягання робочої сили.
16. Назвіть позитивні й негативні соціально-економічні наслідки для країн-імпортерів і країн-експортерів робочої сили. Дайте визначення понять міграції робочої сили, еміграції, імміграції, рееміграції, міграційного сальдо, «витоку мізків».
17. У чому полягають економічні наслідки міграції для міжнародної економіки в цілому?

Рекомендована література:

1. Горбач Л. М. Міжнародні економічні відносини : підручник / Л.М. Горбач, О.В. Плотніков. К. : Кондор, 2009. 266 с.
2. Лук'яненко Д. Міжнародна міграція робочої сили: український контекст / Д. Лук'яненко // Україна і світове господарство. Взаємодія на межі тисячоліть : навч. пос. / Д. Лук'яненко, А. Поручник. К. : Либідь, 2002. С. 158-175.
3. Малиновська О. А. Проблема нелегальної міграції та транспортування мігрантів в Україні : наукова доповідь / О. А. Малиновська // Центр технічної кооперації для Європи та Центральної Азії, Міжнародна організація з міграції / упорядник О. А. Малиновська. К. : Бланк-Прес, 2000. 120 с.
4. Міжнародна економіка : підручник / [Ю. Г. Козак, Д. Г. Лук'яненко, Ю. В. Макогон та ін.] ; за ред. Ю. Г. Козака, Д. Г. Лук'яненка, Ю. В. Макогона ; М-во освіти і науки України. 3-тє вид., переробл. та доповн. К. : Центр учбової літератури, 2009. 560 с.
5. Світова економіка : підручник / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. І. Рогач та ін. К. : Либідь, 2007. 640 с.

ТЕМА 14.

Міжнародні науково-технічні відносини

1. Міжнародна передача технологій (МПТ): поняття та місце сучасних міжнародних економічних відносин.
2. Основні форми і канали передачі технологій.
3. Вартісна оцінка технологій на світових ринках.
4. Правовий захист інтелектуальної власності.
5. Передумови активної участі України в МПТ.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Що таке міжнародна передача технології і в яких формах вона здійснюється?
2. У чому полягають її особливості?
3. Які передумови сприяли розвитку міжнародного обміну технологіями?
4. Назвіть комерційні та некомерційні способи передачі технології на міжнародному ринку технологій.
5. У яких формах проявляється економічна доцільність експорту та імпорту технології?
6. Назвіть найпоширеніші форми передачі технології.
7. Яким чином здійснюється міжнародна передача технології?
8. Які форми міжнародної технічної допомоги Вам відомі?
9. У чому полягає державне регулювання передачі технології?
10. Чому домінуючі позиції на ринку технологій посідають розвинуті країни?
11. Чи є Україна рівноправним учасником міжнародного науково-технологічного обміну?
12. Чому останніми десятиліттями міжнародний науково-технологічний обмін розвивається прискореними темпами?
13. Охарактеризуйте місце України в системі міжнародного науково-технологічного обміну.

Рекомендована література:

1. Липов В.В. Міжнародна економіка: світова економіка та міжнародні економічні відносини. Модуль II. Міжнародні ринки та форми міжнародної економічної взаємодії : навчально-практичний посібник / В. В. Липов. К. : Видавничий дім «Професіонал», 2008. 368 с.
2. Липов В. В. Міжнародна економіка: світова економіка та К.: Видавничий дім—міжнародні економічні відносини. Практикум : навчально-методичний посібник / В.В. Липов. «Професіонал», 2009. 336 с.
3. Дахно І. І. Світова економіка : навчальний посібник / І. І. Дахно. Видання 2-ге перероб. і доп. К. : Центр навчальної літератури, 2008. 280 с. 503
4. Глобальна економіка: навч. посібник / Мазурок П. П., Одягайло Б.М., Кулішов В. В., Сазонец О.М. Львів : Магнолія 2006, 2009. 208 с.
5. Герасимчук В. Г. Міжнародна економіка : навчальний посібник / В.Г. Герасимчук, С. В. Войтко. К. : Знання, 2009. 302 с.
6. Світовий ринок товарів та послуг : підручник. У 2 ч. Ч. 2 / А. А. Мазаракі, Є. М. Воронова, І. В. Чаус та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Х. : Ранок, 2008. 240 с.

ТЕМА 15.

Міжнародна економічна інтеграція

1. Суть і головні передумови міжнародної економічної інтеграції.
2. Міжнародна економічна інтеграція як вищий рівень розвитку МЕН.
3. Етапи розвитку інтеграційних процесів та їх особливості.
4. Сучасні інтеграційні угруповання країн.
5. Економічні наслідки інтеграції країн.

Контрольні та дискусійні питання:

1. У чому сутність міжнародної економічної інтеграції?
2. Назвіть найважливіші форми регіональної економічної інтеграції.
3. Опишіть основні етапи інтеграції економічних систем.
4. Як впливає участь країни в регіональних інтеграційних угодах на її економіку?
5. Вкажіть особливості сучасного етапу європейської інтеграції.

6. Перечисліть найпотужніші інтеграційні угруповання сучасності.
7. Вкажіть передумови, особливості і значення північноамериканської інтеграції.
8. Охарактеризуйте специфіку різнорівневої інтеграції країн СНД.
9. Як Ви оцінюєте перспективи Євразійського економічного співтовариства?
10. У чому особливість інтеграційних процесів Азіатсько-Тихоокеанського регіону?
11. Назвіть основні етапи інтеграційного процесу: що в них спільного і чим вони відрізняються.
12. Поясніть виникнення ефекту створення торгівлі.
13. Назвіть основні етапи розвитку ЄС.
14. Визначте і поясніть динамічні ефекти митного союзу.
15. Членом яких економічних угруповань є Україна?

Рекомендована література:

1. Гончаров Ю.В. Світ. Європа. Україна. Трансформація економіки та інтеграція : навч. посіб. / Ю.В. Гончаров, Ю. О. Петін, О.М. Сальник. К. : Знання України, 2007. 504с.
2. Інтеграція України в європейські правові, політичні та економічні системи: монографія / В.А.Манжола, В.І.Муравйов, – К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. А.С. Філіпенко та ін. 320 с.
3. Нікітіна М.Г. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: просторові аспекти розвитку: навч. посіб. / М.Г. Нікітіна. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 192 с.
4. Україна в процесах міжнародної інтеграції / В.Р.Сіденко, Ю.В. Павленко, О.І. Барановський та ін. Х. : Форт, 2003. 280с.
5. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини : підручник / А. С. Філіпенко. К. : Либідь, 2008. – 408 с.
6. Європейська інтеграція / В.І.Чужиков, Д.О.Ільницький, Г.О. Ковальчук та ін. К.: КНЕУ, 2009. 204 с.
7. Шемятинков В.Г. Европейская интеграция : навч. посіб. / В.Г. Шемятинков. М.: Международные отношения, 2003.400с.
8. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська; За ред. І.М. Школи. [2-ге вид., перероб. і доповн.]. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. 544с.

ТЕМА 16.

Розвиток регіональної економічної інтеграції

1. Європейські інтеграційні процеси.
2. Особливості розвитку економічної інтеграції в Північній Америці.
3. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних формувань у Латинській Америці.
4. Особливості інтеграційних процесів у Азії.
5. Особливості інтеграційних процесів у Африці.
6. Роль ООН та інших багатонаціональних інститутів у розвитку загальносвітової економічної інтеграції.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Які основні завдання стоять перед ЄС в інтеграційному плані?
2. Як відбуваються інтеграційні процеси в Центральній-Східній частині Європи?
3. Що являє собою НАФТА і яка її роль у розвитку економіки країн, які вона об'єднує?
4. Проаналізувати інтеграційні процеси, які відбуваються в Латинській Америці.
5. Які особливості розвитку міжнародної інтеграції в Азії?

6. Показати проблеми та шляхи розвитку інтеграційних процесів у Африці.
7. Визначити роль ЕКОСОП у міжнародних економічних відносинах.

Рекомендована література:

1. Гончаров Ю.В. Світ. Європа. Україна. Трансформація економіки та інтеграція : навч. посіб. / Ю.В. Гончаров, Ю. О. Пегін, О.М. Сальник. К. : Знання України, 2007. 504с.
2. Інтеграція України в європейські правові, політичні та економічні системи: монографія / В.А.Манжола, В.І.Муравйов, К.: ВПЦ «Київський університет», 2007. А.С. Філіпенко та ін. 320 с.
3. Нікітіна М.Г. Світове господарство і міжнародні економічні відносини: просторові аспекти розвитку: навч. посіб. / М.Г. Нікітіна. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 192 с.
4. Україна в процесах міжнародної інтеграції / В.Р.Сіденко, Ю.В. Павленко, О.І. Барановський та ін. Х. : Форт, 2003. –280с.
5. Філіпенко А. С. Міжнародні економічні відносини : підручник / А. С. Філіпенко. К. : Либідь, 2008. 408 с.
6. Європейська інтеграція / В.І.Чужиков, Д.О.Ільницький, Г.О. Ковальчук та ін. К.: КНЕУ, 2009. 204 с.
7. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська; За ред. І.М. Школи. [2-ге вид., перероб. і доповн.]. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. 544с.

ТЕМА 17.

Європейська інтеграція України

1. Історія та сучасний стан розвитку європейської інтеграції України.
2. Цивілізаційний вектор розвитку України в сфері європейського діалогу.
3. Актуальні проблеми співробітництва України та країн Європейського Союзу.
4. Гео економічні орієнтири зовнішньої політики України.
5. Розширення ЄС: наслідки для країн постсоціалістичного і пострадянського простору.
6. Адаптація законодавства України до законодавства ЄС.
7. Торговельно-економічна співпраця Україна-ЄС в рамках Угоди про асоціацію.

Контрольні та дискусійні питання:

1. Україна в контексті європейського розвитку.
2. Розширення ЄС: нові можливості для України.
3. Чому Україна обрала європейський шлях?
4. Роль ЄС в сприянні демократичним перетворенням в Україні.
5. Реалізація в регіоні державної політики європейської інтеграції.
6. Проблеми гармонізації національного права України з правом Європейського Союзу.
7. Торговельна співпраця Україна-ЄС в рамках Угоди про асоціацію.
8. Україна – суб'єкт європейського освітнього простору.

Рекомендована література:

1. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: [навч. посіб.] / М.В. Кордон. – [2-е вид.]. К.: Центр учбової літератури, 2010. – 171с.

2. Копійка В.В. Європейський Союз: Досвід розширення і Україна / В.В. Копійка. К.: Юрид. Думка, 2005. 448с.
3. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: [монографія] /А.С. Філіпенко (кер.авт.кол.), В.С. Будкін, М.А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304с.
4. Савельєв Є.В. Європейська інтеграція і маркетинг: [наукові нариси]/ Є.В. Савельєв. Тернопіль: Карт – бланк, 2003. 482с.
5. Циганкова Т.М, Гордєєва Т.Ф. Міжнародні організації: [навч. посіб.]/ Т.М. Циганкова, Т.Ф. Гордєєва. К.: КНЕУ, 2001. 340с.
6. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська; За ред. І.М. Школи. – [2-ге вид., перероб. і доповн.]. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. 544с.

6. ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. США-Китай: технологічна конкуренція та її вплив на міжнародні інвестиційні потоки.
2. Роль штучного інтелекту та цифрових технологій у трансформації міжнародної торгівлі.
3. Міграційна політика ЄС та її економічні наслідки.
4. Глобальна енергетична безпека: зелений перехід та конкуренція за ресурси.
5. Асиметрії економічного розвитку країн у світовому господарстві.
6. Реіндустріалізація та зміна глобального поділу праці після пандемії та в умовах війни в Україні.
7. Глобалізація ринку праці та мобільність робочої сили.
8. Трудова міграція молоді в глобалізованій економіці: причини, особливості та наслідки.
9. Міжнародні економічні конфлікти та нові механізми їх врегулювання.
10. Вплив кредитів МВФ на економіку країн-позичальників.
11. Місце і роль країн, що розвиваються у системі МЕВ.
12. Особливості МЕВ нових індустріальних країн.
13. Основні моделі трансформацій МЕВ країн з перехідною економікою.
14. Особливості МЕВ промислово розвинених країн світу.
15. Глобальний ринок стартапів і міжнародні інвестиції.
16. Особливості розвитку інтеграційних процесів в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.
17. Африка як новий центр міжнародної торгівлі та інвестицій.
18. Розвиток інтеграційних процесів у Латинській Америці.
19. Інтеграційні процеси в Південно-Східній Азії.
20. Міжнародні економічні санкції як інструмент сучасної дипломатії.
21. Політика вільної торгівлі та протекціонізму: варіанти компромісу.
22. Міжнародні виставки та ярмарки.
23. Міжнародні тендери в сучасній світовій торгівлі.
24. Фондові біржі на міжнародному фінансовому ринку.
25. Транснаціональні корпорації як драйвери міжнародних фінансів.
26. Транскордонне співробітництво на нових східних кордонах ЄС.
27. Санкційна політика США та її економічні наслідки.
28. Особливості зовнішньоторговельної політики країн з перехідною економікою.
29. Міжнародна торгівля послугами в умовах глобалізації.
30. Розвиток світових товарних ринків в умовах глобалізації.
31. Роль міжнародних фінансових центрів у глобалізації світогосподарських зв'язків.

32. Інформаційні та електронні послуги як динамізуючий фактор міжнародної економічної діяльності.
33. Лізинг у міжнародній комерційній діяльності.
34. Цифрові платформи як нові «актори» міжнародної економіки.
35. Тенденції розвитку світового ринку туристичних послуг в умовах посилення глобалізаційних процесів.
36. Кластери у сучасному світовому інноваційному розвитку.
37. Торгівля ліцензіями та ноу-хау у міжнародному науково-технічному обміні.
38. Фінтех-революція і міжнародні платежі.
39. Сучасні тенденції міжнародної інвестиційної діяльності.
40. Роль «Триади» (США-ЄС-Японія) у світовому господарстві.
41. Мобільність робочої сили у Європейському Союзі.
42. Міжнародний кредит та його роль в МЄВ.
43. Проблема зовнішньої заборгованості та шляхи її вирішення.
44. Гео економічна конкуренція США-Китай-ЄС у новій багатополлярній системі.
45. Сучасні тенденції розвитку провідних країн Азіатсько-Тихоокеанського регіону.
46. Міжнародне позиціонування товарного бренду на міжнародному ринку (на прикладі...).
47. Промисловий безвіз з ЄС: переваги та виклики для України.
48. Співробітництво Аргентини з МВФ: проблеми та перспективи.
49. Якість життя населення світу. Географічні відміни, тенденції, проблеми.
50. Міжнародний ринок злиття та поглинання в міжнародних економічних відносинах.
51. Роль аутсорсингу у формуванні конкурентних переваг суб'єктів міжнародних економічних відносин.
52. Особливості та напрями розвитку економічної інтеграції арабських країн Близького та Середнього Сходу.
53. Міжнародний валютний фонд і його роль в регулюванні міжнародних валютно-фінансових відносин.
54. Залучення іноземних інвестицій у високотехнологічні стартап-проекти.
55. Китай у системі світової економіки: від «світової фабрики» до технологічного лідера.
56. Економіка ЄС: санкції проти росії та їхній зворотний вплив на ринок фінансово-банківських послуг.
57. Роль індустріальних парків у світовій економіці.
58. Торговельні війни у контексті зовнішньоекономічної політики країн.
59. Розширення ЄС та інтеграційні виклики для балканських країн.
60. Глобальне економічне лідерство.

61. Інноваційний розвиток світової економіки в умовах техноглобалізації.
62. Економічне співробітництво країн -членів Європейського Союзу.
63. Економічне співробітництво країн в межах МЕРКОСУР.
64. Монетарна політика Європейського Валютного Союзу в період глобальної нестабільності.
65. Технопарки та технополіси як механізм нарощення інноваційних конкурентних переваг територій (регіонів).
66. Зовнішні борги та кредити у сучасній світовій економіці.
67. Демпінг і антидемпінгові процедури в міжнародній торгівлі.
68. Тарифне та нетарифне регулювання міжнародної торгівлі.
69. Зона вільної торгівлі «Україна-ЄС»: модель, можливості та ризики.
70. Проблеми бідності і нерівності у Європейському Союзі.
71. Економічна експансія Китаю та її вплив на світогосподарські процеси.
72. Торговельно-економічні взаємовідносини Європейського Союзу та України в умовах імплементації Угоди про Асоціацію.
73. Вплив міжнародних економічних санкцій на економічний розвиток РФ.
74. Країни БРІКС: місце і роль у світогосподарських процесах.
75. Цифрові платформи Китаю (Alibaba, Tencent, Huawei) у світовій економіці.
76. Міжнародний франчайзинг як інструмент міжнародної кооперації (на прикладі конкретної компанії).
77. Електронні публічні закупівлі: досвід країн ЄС та впровадження його в Україні.
78. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки.
79. Глобальні соціально-економічні наслідки російсько-української війни.
80. Вплив російсько-української війни на економічний розвиток України.
81. Торговельні війни сучасності та їх вплив на економічне зростання у світі.
82. Міжнародний туризм в економічній структурі розвинених країн.
83. Подолання бідності як чинник глобального економічного зростання.
84. Технологічне лідерство в умовах трансформації глобальної економічної системи.
85. Зона вільної торгівлі «Україна-Канада»: модель, можливості та ризики.
86. Продовольча безпека у світі: глобальні стратегії і міжнародна співпраця.
87. Індія як новий центр світового економічного зростання.
88. Польща як регіональний економічний лідер у Центральній Європі.
89. Криптовалюти та цифрові валюти центральних банків у системі світової торгівлі.
90. Глобальні ланцюги постачання після пандемії та в умовах війни в Україні.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння матеріалом дисципліни, придбання необхідних умінь і навичок у час, вільний від обов'язкових занять. Під час такої роботи використовуються навчальна спеціальна література, електронні джерела тощо. Специфічною формою навчальної самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань у вигляді написання есе.

Форми:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- опрацювання навчальної та навчально-методичної літератури;
- розв'язування тестів по відповідних темах дисципліни;
- написання есе за темами, запропонованими для самостійного виконання.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини».	4	10
2	Тема 2. Міжнародний поділ праці та його особливості на сучасному етапі.	4	12
3	Тема 3. Світовий ринок та світове господарство.	4	12
4	Тема 4. Теорії міжнародної торгівлі.	2	10
5	Тема 5. Міжнародна торгівля товарами.	4	12
6	Тема 6. Міжнародна торгівля послугами.	4	12
7	Тема 7. Міжнародна торгова політика.	4	12
8	Тема 8. Міжнародні економічні організації в системі регулювання МЕВ.	4	10
9	Тема 9. Міжнародний рух капіталу.	6	12
10	Тема 10. Прямі інвестиції і міжнародне співробітництво.	6	
11	Тема 11. Міжнародне портфельне інвестування.	6	
12	Тема 12. Міжнародні корпорації у світовому господарстві.	6	12
13	Тема 13. Міжнародна міграція робочої сили.	12	12
14	Тема 14. Міжнародні науково-технічні відносини.	6	12
15	Тема 15. Міжнародна економічна інтеграція.	6	12
16	Тема 16. Розвиток регіональної економічної інтеграції.	8	
17	Тема 17. Європейська інтеграція України.	6	
	Разом:		

8. ЗРАЗКИ ТЕСТОВИХ ЗАВДАНЬ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЮ

Тема 1. Предмет, метод і завдання дисципліни «Міжнародні економічні відносини»

1. Міжнародні економічні відносини – це:

- а) сукупність національних господарств, пов'язаних одне з одним системою міжнародного поділу праці, економічних і політичних стосунків;
- б) міцні і тривалі зв'язки кооперативного типу, які у своїй основі мають спільні, наперед вироблені й узгоджені наміри, закріплені в довгострокових економічних договорах і угодах;
- в) відносини, які виникають та існують між людьми з різних країн із приводу виробництва, обміну і споживання товарів, послуг та ідей на основі міжнародного поділу праці в умовах безмежності людських потреб і обмеженості ресурсів.

2. Фундаментом розвитку МЕВ є:

- а) світове господарство;
- б) міжнародний поділ праці;
- в) науково-технічний прогрес

3. Рівні розвитку МЕВ – це:

- а) міжнародні фінансово-кредитні відносини, міжнародні економічні відносини, міжнародні трудові відносини, міжнародна торгівля;
- б) міжнародні економічні контакти, міжнародна економічна взаємодія, міжнародне економічне співробітництво, міжнародна економічна інтеграція
- в) міжнародна торгівля товарами, міжнародна торгівля послугами, міжнародні валютні відносини.

4. Принцип розвитку МЕВ:

- а) мирне співіснування і невтручання;
- б) міжнародна конкуренція;
- в) інтернаціоналізація господарського життя.

5. Політико-правове середовище МЕВ:

- а) життєвий рівень населення;
- б) політична орієнтація населення;
- в) рівень розвитку промисловості.

6. Яка із зазначених форм МЕВ виявляється у вигляді експорту капіталу до інших країн?

- а) валютно-фінансові відносини;
- б) міжнародний рух капіталу;
- в) валютно-кредитні відносини;
- г) виробнича діяльність.

7. Яка із зазначених форм МЕВ характеризує відносини між кредиторами та позичальниками різних країн?

- а) валютно-фінансові відносини;
- б) міжнародний туризм;
- в) валютно-кредитні відносини;
- г) виробниче співробітництво.

8. Яка із зазначених форм МЕВ характеризує платіжні відносини між країнами?

- а) валютно-фінансові відносини;
- б) виробнича діяльність;
- в) міжнародна торгівля;
- г) міграція робочої сили.

9. Роль МЕВ у світовому господарстві полягає у:

- а) визначенні темпів розвитку та пропорцій світового господарства;
- б) забезпеченні світових міжгалузевих і регіональних зв'язків;
- в) посиленні взаємозалежності країн;
- г) виробничому співробітництві.

10. Визначте, які найважливіші форми міжнародних економічних відносин названі неправильно:

- а) міжнародна торгівля;
- б) міжнародний рух капіталу;
- в) міжнародні валютно-фінансові і кредитні відносини;
- г) міжнародні економічні організації.

Тема 2. Міжнародний поділ праці та його особливості на сучасному етапі

1. Міжнародний поділ праці – це:

- а) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін між ними випущеною продукцією визначеної кількості та якості;
- б) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;
- в) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва;
- г) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для світового ринку.

2. Міжнародна спеціалізація виробництва – це:

- а) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін між ними випущеною продукцією визначеної кількості та якості;
- б) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;
- в) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва;
- г) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для світового ринку.

3. Міжнародне виробниче кооперування – це:

- а) форма поділу праці між країнами, за якої збільшення концентрації однорідного виробництва відбувається на базі диференціації національних виробництв, виділення в самостійні (відокремлені) технологічні процеси, в окремі галузі виготовлення продукції понад внутрішні потреби;
- б) об'єднання зусиль виробників декількох країн у випуску певних видів товарів для світового ринку;
- в) вищий ступінь розвитку суспільно-територіального поділу праці між країнами, основою якого є економічно вигідна спеціалізація окремих країн і обмін між ними випущеною продукцією визначеної кількості та якості;
- г) взаємовідносини між державами при обміні продуктами праці різних галузей виробництва.

4. Напрямами розвитку міжнародного поділу праці є:

- а) прискорення темпів виводу капіталу;
- б) економічна інтеграція;
- в) міжнародна спеціалізація та кооперація виробництва;
- г) прискорення міжнародної торгівлі.

5. Основним спонукальним мотивом участі країни в МПП є:

- а) отримання інформації про конкурентів;
- б) переділ сфер впливу між країнами;
- в) отримання економічного ефекту;
- г) доступ до джерел сировини та енергії.

6. Росія продає в Німеччину природний газ, Німеччина Росії – устаткування. Цю ситуацію можна вважати:

- а) міжнародним поділом праці;
- б) міжнародною кооперацією виробництва;
- в) міжнародною спеціалізацією виробництва;
- г) міжнародним поділом всіх факторів виробництва.

7. Зазначити основні причини розвитку міжнародного поділу праці:

- а) відмінність у природно-кліматичних умовах;
- б) геополітичні особливості становища країни;
- в) використання інформаційних переваг;
- г) проведення політики імпортозаміщення.

8. У світовому господарстві можна виділити наступні типи міжнародного поділу праці:

- а) технологічний, подетальний;
- б) загальний, частковий, одиничний;
- в) галузевий, вузловий;
- г) сировинний, високотехнологічний.

9. У XXI ст. МПП найбільш динамічно розвивається у таких сферах, як:

- а) виробництво;
- б) обмін технологіями;
- в) транспорт;
- г) інвестиції.

10. Галузі, що визначають характер міжнародної спеціалізації країни, називаються:
- а) міжнародно-спеціалізовані;
 - б) спеціалізовані;
 - в) міжнародні;
 - г) найбільш розвинені.

Тема 3. Світовий ринок та світове господарство

1. Які з перелічених рис не є характерними для світового ринку:
- а) він є категорією товарного виробництва, яке у пошуках збуту своєї продукції вийшло за національні межі;
 - б) він виявляється в міждержавному переміщенні товарів, які перебувають під впливом не тільки внутрішнього, а й зовнішнього попиту і пропозиції;
 - в) він оптимізує використання факторів виробництва, підказуючи виробнику, в яких галузях та регіонах вони можуть бути використані найефективніше;
 - г) він виконує пануючу роль, вибираючи з міжнародного обміну товари та часто їх виробників, які не можуть забезпечити міжнародний стандарт якості за конкурентних цін;
 - д) на ньому діє особлива система цін – світові ціни;
 - е) на ньому рух товарів обумовлюється не лише економічними факторами (виробничими зв'язками між підприємствами та регіонами країни), а й зовнішньоекономічною політикою окремих держав;
 - є) всі риси характерні для світового ринку.
2. В основі світового господарства знаходиться:
- а) міжнародний поділ праці;
 - б) світовий ринок;
 - в) міжнародні економічні відносини;
 - г) світова економіка.
3. Внутрішній ринок – це:
- а) частина національних ринків, яка безпосередньо зв'язана із закордонними ринками;
 - б) форма господарської взаємодії, за якої все призначене для продажу збувається самим виробником всередині країни;
 - в) внутрішній ринок, частина якого орієнтується на іноземних покупців;
 - г) сфера стійких товарно-грошових відносин між країнами, що базується на міжнародному поділі праці та інших факторів виробництва.
4. Яка країна входить до групи нові індустріальні країни:
- а) Гонконг;
 - б) Франція;
 - в) Австралія;
 - г) Монако.
5. Яка з країн не входить до G7:
- а) Італія;
 - б) Південна Корея;
 - в) Канада;
 - г) США.

6. Країни, що розвиваються мають також назву:

- а) країни третього світу;
- б) країни з перехідною економікою;
- в) країни “золотого мільярда”;
- г) нові країни.

7. Стратегічні напрями розвитку країн, що розвиваються враховують:

- а) подолання економічної та соціальної відсталості;
- б) досягнення економічного зростання;
- в) підвищення життєвого рівня населення;
- г) всі відповіді вірні.

8. До первинного сектору економіки відноситься:

- а) сільське господарство і промисловість;
- б) сільське, лісове та рибне господарство;
- в) промисловість;
- г) будівництво.

9. Серед нових індустріальних країн до “драконів” належать:

- а) Аргентина, Бразилія, Чилі, Мексика;
- б) Гонконг, Південна Корея, Сінгапур, Тайвань;
- в) Індонезія, Філіппіни, Лаос, В’єтнам, Камбоджа.

10. Економіка яких країн характеризується такими критеріями: багатуокладність економіки, низький рівень розвитку продуктивних сил і ринкових відносин, залежність від країн-лідерів, якісна неоднорідність і системна неупорядкованість суспільства:

- а) розвинуті країни;
- б) країни з перехідною економікою;
- в) нові індустріальні країни;
- г) країни, що розвиваються.

Тема 4. Міжнародна торгівля товарами

1. Зменшення сукупного попиту приводить:

- а) до збільшення ціни та зменшення обсягів виробництва;
- б) зменшення ціни та падіння обсягів виробництва;
- в) зменшення ціни та збільшення обсягів виробництва.

2. Одночасне зменшення сукупного попиту та сукупної пропозиції приводить:

- а) до зменшення обсягів виробництва та падіння ціни;
- б) зменшення обсягів виробництва та зростання ціни;
- в) зменшення обсягів виробництва за незмінної ціни.

3. Торговий оборот – це:

- а) сума вартісних обсягів експорту та імпорту;
- б) різниця вартісних обсягів експорту та імпорту;
- в) частка вартісних обсягів експорту та імпорту.

4. Поняття «лессе-фер» передбачає:

- а) політику державного контролю над економікою;

- б) політику державного регулювання конкуренції;
- в) політику протекціонізму у зовнішній торгівлі;
- г) політику державного невторчання в економіку і свободи конкуренції.

5. Стосовно торгівлі двох країн між собою використовується термін:

- а) зовнішня торгівля;
- б) міжнародна або світова торгівля;
- в) міждержавна, взаємна, двостороння торгівля;
- г) міжнародна, взаємна, двостороння торгівля.

6. До основних показників міжнародної торгівлі відносять:

- а) експорт, імпорт, зовнішньоторговельний обіг, сальдо торговельного балансу;
- б) експорт, імпорт, зовнішньоторговельний обіг, сальдо торговельного балансу, структура експорту та імпорту;
- в) показники обсягів, показники структури, показники динаміки, показники результатів;
- г) експорт, імпорт, зовнішньоторговельний обіг, сальдо торговельного балансу

7. Виділяють такі методи міжнародної торгівлі:

- а) торгівля напряму, торгівля через посередників, міждержавна торгівля;
- б) торгівля напряму, міждержавна торгівля;
- в) торгівля через посередників, міждержавна торгівля;
- г) торгівля напряму, торгівля через посередників.

8. До інституціональних посередників відносять:

- а) міжнародні товарні біржі, міжнародні аукціони, міжнародні торги, міжнародні ярмарки та виставки;
- б) міжнародні товарні біржі, міжнародні аукціони, міжнародні ярмарки та виставки;
- в) міжнародні аукціони, міжнародні торги, міжнародні ярмарки та виставки;
- г) міжнародні товарні біржі, міжнародні аукціони, міжнародні торги.

9. За частотою проведення виставки бувають:

- а) сезонні, періодичні, щорічні;
- б) періодичні, щорічні;
- в) квартальні, періодичні, щорічні;
- г) щомісячні, щорічні, сезонні.

10. При продажу товарів, що швидко псуються (овочів, свіжої риби, квітів та ін.), використовується наступна форма аукціону:

- а) аукціон з підвищенням цін;
- б) добровільний аукціон;
- в) аукціон з пониженням ціни;
- г) примусовий аукціон.

Тема 5. Державне регулювання міжнародної торгівлі

1. До тарифних методів торгової політики належать:

- а) мита, субсидії та квоти;
- б) мита, квотування, ліцензування;
- в) мита та тарифні квоти.

2. До кількісних методів торгової політики належать:

- а) квотування, ліцензування, правові режими, добровільні обмеження;
- б) квотування, ліцензування, добровільні обмеження;
- в) субсидії, кредитування, ліцензування.

3. До функцій митного тарифу не відносять:

- а) фіскальну;
- б) перерозподільчу;
- в) балансуєчу;
- г) протекціоністську.

4. За якими групами можна класифікувати нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі:

- а) кількісними, якісними і фінансовими;
- б) явні, прихованими і фінансовими;
- в) кількісними, прихованими і фінансовими;
- г) кількісними, якісними й економічними.

5. До основних форм демпінгу відносять:

- а) навмисний демпінг, постійний демпінг, зворотний демпінг, взаємний демпінг;
- б) спорадичний демпінг, навмисний демпінг, постійний демпінг, зворотний демпінг, взаємний демпінг, тимчасовий демпінг;
- в) навмисний демпінг, постійний демпінг, зворотний демпінг, взаємний демпінг, тимчасовий демпінг;
- г) спорадичний демпінг, навмисний демпінг, постійний демпінг, зворотний демпінг, взаємний демпінг.

6. Спорадичний демпінг – це:

- а) завищення цін на експорт порівняно з цінами на товари на внутрішньому ринку;
- б) епізодичний продаж зайвих запасів товарів на зовнішній ринок за заниженими цінами;
- в) тимчасове умисне зниження експортних цін з метою витіснення конкурентів з ринку і подальшого встановлення монопольних цін;
- г) постійний експорт товарів за ціною, нижче справедливої .

7. Квота – це:

- а) податок, що стягується при перетині товаром митного кордону, який підвищує ціну товарів, що імпортуються або що експортуються;
- б) кількісний нетарифний засіб обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю або сумою на певний термін;
- в) грошова виплата, спрямована на підтримку національних виробників і непрямую дискримінацію імпорту;
- г) фінансовий нетарифний метод торгової політики, що передбачає бюджетні виплати національним експортерам, що дозволяє продавати товар іноземним покупцям за нижчою ціною, ніж на внутрішньому ринку.

8. Пільги фінансового характеру, що надаються державою експортерам для розширення вивезення товарів за кордон, – це:

- а) дотації;
- б) демпінг;

- в) експортні субсидії;
- г) премії.

9. Технічні бар'єри – це:

- а) збільшення рівня митного оподаткування товарів за ступенем зростання їх обробки;
- б) приховані методи торгової політики, які виникають у зв'язку з тим, що національні технічні, адміністративні та інші норми і правила побудовані так, щоб перешкоджати ввозу товарів з-за кордону;
- в) грошова виплата, направлена на підтримку національних виробників і непрямую дискримінацію імпорту.

10. Антидемпінгове регулювання – це:

- а) заборона необґрунтованого зменшення цін нижче від рівня світових;
- б) державні виплати, спрямовані на підтримку національних експортерів;
- в) кількісне обмеження експорту, визначене обов'язками одного з партнерів в обмеженні експорту, встановленого міжурядовими угодами про впровадження квот на експорт товару.

Тема 6. Теорії міжнародної торгівлі

1. Засновниками теорії меркантилізму були:

- а) Девід Х'юм і Томас Ман;
- б) Адам Сміт та Вільям Петті;
- в) Томас Ман, Чарльз Дейвіант, Жан-Батіст Кольбер, Вільям Петті.

2. Модель “ціни-золото-потоки” належить:

- а) Томасу Ману;
- б) Девіду Х'юму;
- в) Вільяму Петті.

3. Якщо Україна витрачає на виробництво льону 7 умовних одиниць праці, а на виробництво цибулі – 18, а Корея – відповідно 9 та 15 одиниць праці, то Україна має :

- а) абсолютну перевагу у виробництві цибулі, а Корея – у виробництві льону;
- б) абсолютну перевагу у виробництві льону, а Корея – у виробництві цибулі;
- в) порівняльну перевагу у виробництві льону, а Корея – у виробництві цибулі.

4. Якщо Україна за годину виготовляє 5 кг сиру або 1 кв.м полотна, а Німеччина – 1 кг сиру або 3 кв.м полотна, то Україна має:

- а) абсолютну перевагу у виробництві сиру, а Німеччина у виробництві полотна;
- б) абсолютну перевагу у виробництві полотна, а Німеччина – у виробництві сиру;
- в) відносну перевагу у виробництві сиру та абсолютну у виробництві полотна.

5. Якщо Франція виготовляє за 1 годину 1 комплект білизни або 4 л вина, а Україна – 6 комплектів білизни або 2 л вина, то Україна має:

- а) то Україна має порівняльну перевагу у виробництві білизни;
- б) Україна має порівняльну перевагу у виробництві вина;
- в) Франція має порівняльну перевагу у виробництві вина.

6. Теорію абсолютних переваг вперше сформували:

- а) Томас Мальтус;
- б) Альфред Маршалл;

- в) Василь Козик;
- г) Давид Рікардо;
- д) Андрій Босак;
- е) Адам Сміт;
- є) Майкл Портер;
- ж) Елі Хекшер та Бертін Олін.

7. Принцип порівняльних переваг вперше сформував:

- а) Томас Мальтус;
- б) Альфред Маршалл;
- в) Олександр Григор'єв;
- г) Давид Рікардо;
- д) Наталія Даниленко;
- е) Адам Сміт;
- є) Майкл Портер;
- ж) Елі Хекшер та Бертін Олін.

8. Теорію співвідношення факторів виробництва вперше сформував:

- а) Томас Мальтус;
- б) Альфред Маршалл;
- в) Олег Кузьмін;
- г) Давид Рікардо;
- д) Василь Козик;
- е) Адам Сміт;
- є) Майкл Портер;
- ж) Елі Хекшер та Бертін Олін.

9. Теорію конкурентних переваг вперше сформулював:

- а) Томас Мальтус;
- б) Давид Рікардо;
- в) Адам Сміт;
- г) Майкл Портер;
- д) Стефан Лідер;
- е) Елі Хекшер та Бертін Олін;
- є) Людмила Панкова;
- ж) Олег Кузьмін;
- з) Олександр Григор'єв.

10. Яку з наведених передумов не взяв до уваги Д. Рікардо, розробляючи теорію відносних переваг:

- а) рішення про спеціалізацію приймається з урахуванням транспортних витрат;
- б) попит і пропозиція на товар абсолютно еластичні;
- в) фактори виробництва мобільні;
- г) в обміні беруть участь два товари, що виготовляються у двох різних країнах.

Тема 7. Міжнародна торгівля послугами

1. Літаки України, здійснюючи рейс з України до США, здійснюють дозаправку в Ірландії. В цьому випадку купівля палива вважається для України:

- а) імпортом транспортної послуги;
- б) імпортом товару;

- в) імпортом забезпечуючої і допоміжної послуги;
- г) усі відповіді правильні.

2. Вантажне судно під ліберійським прапором прямує з Лондона до Сінгапура із заходом у російські порти Санкт-Петербурга і Владивостока. Цим судном петербурзький завод відвантажив верстати Владивостоку. Перевезення вітчизняних верстатів іноземним судном є для Росії:

- а) імпортом транспортної послуги;
- б) експортом товару;
- в) орендою перевізника з екіпажем;
- г) усі відповіді правильні.

3. Українське торгове судно з експортним вантажем на борту пришвартувалося на Канарських островах з метою фарбування і профілактичного ремонту. Ремонт здійснюється спільним українсько-іспанським підприємством. Послуги з ремонту щодо України належать:

- а) до забезпечуючої і допоміжних послуг;
- б) експорту транспортних послуг;
- в) імпорту товару;
- г) усі відповіді правильні.

4. Експортні послуги – це:

- а) надання послуг іноземцям;
- б) надання послуг резидентам;
- в) отримання послуг від іноземців;
- г) усі відповіді правильні.

5. До міжнародних послуг належать:

- а) інжиніринг;
- б) консалтинг;
- в) нефінансові послуги;
- г) усі відповіді правильні.

6. Транспорт, комп'ютерні та інформаційні послуги вимагають:

- а) нерухомості виробника та споживача;
- б) мобільності виробника та нерухомості споживача;
- в) мобільності споживача та нерухомості виробника;
- г) усі відповіді правильні.

7. Фрахтування є формою:

- а) міжнародної торгівлі машинами і обладнаннями;
- б) міжнародної торгівлі сировинними товарами;
- в) міжнародної торгівлі послугами.

8. Транспортними витратами вважаються:

- а) всі затрати з доставки товару від продавця до покупця, що включають вартість фрахту, страхування, навантаження/розвантаження, упакування/розташування та інші супутні витрати;
- б) всі затрати з доставки товару від продавця до покупця, що включають вартість фрахту, страхування;
- в) всі затрати з доставки товару від продавця до покупця, що включають вартість фрахту, страхування, навантаження/розвантаження;

г) усі відповіді правильні.

9. До міжнародних поїздок відносять:

- а) товари та послуги, придбані мандрівником за кордоном;
- б) товари та послуги, придбані мандрівником за кордоном, якщо він перебуває там менше року і вважається нерезидентом;
- в) товари та послуги, придбані мандрівником за кордоном, якщо він перебуває там менше шести місяців і вважається нерезидентом;
- г) усі відповіді правильні.

10. Основну роль в міжнародній торгівлі послугами відіграють:

- а) туризм, транспортні послуги;
- б) транспортні послуги, комунікаційні послуги;
- в) фінансові послуги;
- г) медичні та освітні послуги, туризм.

Тема 8. Світова організація торгівлі

1. Коли була утворена СОТ?

- а) 1 січня 1949 р.;
- б) 1 січня 1995 р.;
- в) 1 січня 2002 р.

2. Штаб-квартира СОТ знаходиться у місті:

- а) Вашингтон;
- б) Женева;
- в) Цюрих;
- г) Брюссель.

3. Останнім раундом багатосторонніх торговельних переговорів у рамках комплексу міжнародних угод ГАТТ був :

- а) Уругвайський раунд;
- б) Токійський раунд;
- в) Вашингтонський раунд.

4. Основними принципами діяльності СОТ є:

- а) відкритість ринків, справедлива конкуренція;
- б) відмова від протекціоністських заходів;
- в) відкритість ринків та захист внутрішніх ринків за допомогою тарифів;
- г) захист внутрішніх ринків за допомогою тарифів.

5. У чому полягають відмінності СОТ від ГАТТ:

- а) в усуненні нетарифних бар'єрів;
- б) в усуненні тарифних бар'єрів;
- в) СОТ має більше повноважень і здійснює догляд за більш широким спектром торговельно-економічних угод;
- г) відмінностей немає.

Тема 9. Міжнародний рух капіталів

1. Об'єктивною основою міжнародного руху капіталу є:
 - а) різні форми політичного устрою країн;
 - б) міжнародний поділ праці та кооперація виробництва;
 - в) нерівномірність економічного розвитку країн;
 - г) міжнародна конкуренція.

2. Уряду найвигідніше залучення інвестицій у вигляді:
 - а) прямих інвестицій;
 - б) портфельних інвестицій;
 - в) інших інвестицій;
 - г) всіх перелічених інвестицій в однаковому ступені;
 - д) немає правильної відповіді.

3. Позитивна роль інвестицій для країни, що приймає, полягає в тому, що:
 - а) вони зменшують надмірно завищений курс національної валюти;
 - б) скорочують інфляцію в країні;
 - в) скорочують надмірну зайнятість;
 - г) поліпшують стан платіжного балансу;
 - д) всі відповіді неправильні.

4. Яку угоду можна назвати формою прямих іноземних інвестицій(ПІІ):
 - а) переказ турецькими робітниками заробітної плати з України на батьківщину;
 - б) ввезення українськими банками готівкових доларів;
 - в) розміщення українським урядом облігаційної позики на євrorинках;
 - г) купівля "Славутичем" російського приватизованого підприємства;
 - д) купівля Національним банком України доларів США на валютному ринку?

5. Що з переліченого нижче вплине на рішення про ПІІ:
 - а) прагнення досягти позитивного ефекту масштабу;
 - б) використання переваг у міжнародному маркетингу;
 - в) прагнення забезпечити доступ до природних ресурсів;
 - г) технологічне лідерство;
 - д) все перелічене?

6. Транснаціональна компанія вирішила збільшити частку свого капіталу в закордонному підприємстві з 45 до 55%. Це підприємство відносно ТНК буде називатися:
 - а) філія;
 - б) дочірнє підприємство;
 - в) асоційована компанія;
 - г) підрозділ;
 - д) холдингова компанія.

7. Який захід підтримки ПІІ країна, що приймає, використовує:
 - а) підвищення курсу національної валюти;
 - б) надання державних гарантій;
 - в) скасування подвійного оподаткування;
 - г) надання податкових пільг;
 - д) всі відповіді правильні.

8. Яка теорія міжнародної торгівлі стверджує, що вирівнювання цін на фактори виробництва відбувається в країнах, які торгують між собою:

- а) теорія Рікардо;
- б) теорія Хекшера-Оліна;
- в) теорія Майкла Портера;
- г) всі відповіді правильні;
- д) немає правильної відповіді?

9. Яка з наведених груп країн одержує найбільші міжнародні кредити:

- а) країни СНД і Східної Європи;
- б) велика “вісімка” найбільш розвинутих країн світу;
- в) нові індустріальні країни Азії;
- г) найбідніші країни Африки й Азії;
- д) країни Латинської Америки?

10. Міжнародна інвестиційна позиція країни визначає:

- а) співвідношення активів, якими володіє країна за кордоном, та активами, якими володіють іноземці в країні;
- б) різницю між обсягом надходження грошових коштів із-за кордону та обсягом вивозу капіталу у формах позик іноземним постачальникам чи купівлі фінансових активів зарубіжних емітентів;
- в) частку іноземного капіталу у внутрішніх інвестиційних потребах;
- г) обсяг залучених протягом року іноземних інвестицій на душу населення.

Тема 10. Міжнародна міграція робочої сили

1. Уряду Німеччини вигідно стимулювати імміграцію, тому що:

- а) іммігранти скорочують безробіття;
- б) іммігранти приносять технологічні знання, яких не вистачає;
- в) обидві відповіді правильні;
- г) обидві відповіді неправильні.

2. Уряду Сомалі вигідно стимулювати еміграцію, тому що:

- а) емігранти повернуться збагачені знаннями і капіталом;
- б) емігранти будуть переказувати трансферти на батьківщину і забезпечувати життя родичів;
- в) емігранти скорочують безробіття в країні;
- г) всі відповіді правильні.

3. Міграція робочої сили – це:

- а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
- б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
- в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
- г) повернення емігрантів на батьківщину.

4. Еміграція – це:

- а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
- б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;

- в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
- г) повернення емігрантів на батьківщину.

5. Імміграція – це:

- а) в'їзд працездатного населення в певну країну з-за кордону;
- б) виїзд працездатного населення з певної країни за кордон;
- в) переселення працездатного населення з одних країн в інші терміном більше року, викликане причинами економічного або неекономічного характеру;
- г) повернення емігрантів на батьківщину.

6. Реєміграція – це:

- а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
- б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
- в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;
- г) усі відповіді правильні.

7. “Відплив інтелекту” – це:

- а) міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів;
- б) різниця еміграції з країни та імміграції в країну;
- в) повернення емігрантів на батьківщину на постійне місце проживання;
- г) усі відповіді правильні.

8. Причини еміграції поділяються на такі:

- а) на економічні та неекономічні;
- б) економічні та соціальні;
- в) економічні і політичні;
- г) політичні та соціальні.

9. До неекономічних причин міжнародної міграції належать:

- а) відмінності в оплаті праці та пенсійному забезпеченні, особисті та екологічні;
- б) політичні, стихійні, воєнні, геополітичні, особисті, екологічні;
- в) різниця в оплаті праці, відмінності в оподаткуванні, різне пенсійне забезпечення;
- г) усі відповіді правильні.

10. До економічних причин міжнародної міграції належать:

- а) відмінності в оплаті праці та пенсійному забезпеченні, особисті та екологічні;
- б) політичні, стихійні, воєнні, геополітичні, особисті, екологічні;
- в) різниця в оплаті праці, відмінності в оподаткуванні, різне пенсійне забезпечення;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 11. Міжнародна передача технологій

1. До основних форм передачі технологій не відносять:

- а) науково-технічні публікації;
- б) міграцію вчених;
- в) ліцензію;
- г) податкове законодавство.

2. Міжнародний рух технології може вважатися:

- а) міжнародною торгівлею специфічним товаром;
- б) міжнародним рухом фактора виробництва;
- в) одночасно і тим, і іншим.

3. Міжнародна передача технології – це:

- а) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній основі;
- б) міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі;
- в) переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі між резидентами та нерезидентами;
- г) усі відповіді правильні.

4. Технологія порівняно з іншими факторами виробництва:

- а) має більшу міжнародну мобільність;
- б) має меншу міжнародну мобільність;
- в) є стабільним фактором виробництва;
- г) усі відповіді правильні.

5. За впливом на зміну співвідношення цін на працю і капітал НТП можна поділити:

- а) на ресурсозберігаючий, факторозберігаючий, нейтральний;
- б) нейтральний, трудомісткий, капіталомісткий;
- в) нейтральний, працезберігаючий, капіталозберігаючий.

6. Суб'єктами світового ринку технології є:

- а) інжиніринг;
- б) консалтинг;
- в) технології;
- г) фірми.

7. Провідну роль на ринку технологій відіграє:

- а) Китай;
- б) Україна;
- в) США;
- г) Японія;
- д) Ізраїль.

8. До кримінальних форм передачі технології відносять:

- а) промислове шпигунство та технічне піратство;
- б) промислове шпигунство, технічне піратство, лізинг.
- в) франчайзинг, інжиніринг, лізинг.

9. Довгострокову оренду машин та устаткування називають:

- а) хайрингом;
- б) рейтингом;
- в) інжинірингом;
- г) лізингом.

10. Правовими формами захисту технологій є:

- а) патенти, ліцензії, товарні знаки, інжиніринг;
- б) патенти та ліцензії різних видів, “ноу-хау”;

- в) патенти, ліцензії, копірайт, товарні знаки;
- г) усі відповіді правильні.

Тема 12. Міжнародна економічна інтеграція

1. Якщо дві країни укладають угоду, за якою експортно-імпортні операції резидентів цих країн не оподатковуються митами, то така форма інтеграції називається:
 - а) спільний ринок;
 - б) зона вільної торгівлі;
 - в) митний союз;
 - г) економічний союз;
 - д) преференційна торгова угода.

2. Узгоджене скасування групою країн національних митних тарифів і запровадження загального митного тарифу і єдиної системи нетарифного регулювання торгівлі щодо третіх країн називається:
 - а) спільний ринок;
 - б) зона вільної торгівлі;
 - в) митний союз;
 - г) економічний союз;
 - д) преференційна торгова угода.

3. Країни, що інтегруються, домовляються про свободу пересування не тільки товарів і послуг, а й факторів виробництва – капіталу і робочої сили. Цей процес називається:
 - а) спільний ринок;
 - б) зона вільної торгівлі;
 - в) митний союз;
 - г) економічний союз;
 - д) преференційна торгова угода.

4. Повне скасування митних тарифів у взаємній торгівлі за умови збереження національних митних тарифів щодо третіх країн веде до утворення:
 - а) спільного ринку;
 - б) зони вільної торгівлі;
 - в) митного союзу;
 - г) економічного союзу;
 - д) преференційної торгової угоди.

5. Процес підписання на двосторонній основі угод між окремими державами або між вже наявними інтеграційними угрупованнями й окремою країною або групою країн називається:
 - а) спільний ринок;
 - б) зона вільної торгівлі;
 - в) митний союз;
 - г) економічний союз;
 - д) преференційна торгова угода.

6. Процес економічної взаємодії країн, який приводить до зближення господарських механізмів, який набирає форми міждержавних угод і погоджено регулюється міждержавними органами, називається:
 - а) спільний ринок;
 - б) зона вільної торгівлі;

- в) митний союз;
- г) економічний союз;
- д) преференційна торгова угода.

7. Що належить до передумов інтеграції:

- а) сприяння структурній перебудові економіки;
- б) вплив ресурсів від менш економічно розвинених до більш розвинених;
- в) близькість рівнів економічного розвитку та ступеня економічної зрілості країн, що інтегруються;
- г) усі відповіді правильні?

8. Що належить до переваг інтеграції країн:

- а) зростаюча конкуренція між виробниками інших країн;
- б) близькість рівнів економічного розвитку та ступеня зрілості країн, що інтегруються;
- в) розв'язання завдань торгової політики;
- г) усі відповіді правильні?

9. До основних цілей інтеграції належать:

- а) спільність економічних та інших проблем, розв'язання завдань торгової політики, усунення митних бар'єрів;
- б) створення зони вільної торгівлі, підтримка молодих галузей національної промисловості, географічна близькість країн;
- в) використання переваг економіки масштабу, сприяння структурній перебудові економіки, створення сприятливого зовнішньополітичного середовища;
- г) усі відповіді правильні.

10. Що належить до недоліків інтеграції:

- а) демографічний ефект;
- б) створення сприятливого зовнішньополітичного становища;
- в) зростання конкуренції між виробниками інших країн;
- г) зростання кількості злиттів компаній?

9.ПИТАННЯ НА ІСПИТ (СЕМЕСТР I)

1. Поняття, об'єкт та предмет МЕВ. Структура МЕВ.
2. Форми МЕВ.
3. Рівні МЕВ.
4. Рівні розвитку МЕВ.
5. Рівні регулювання МЕВ.
6. Суть та фактори розвитку міжнародного поділу праці.
7. Основні тенденції міжнародного поділу праці.
8. Форми і напрямки розвитку міжнародної спеціалізації і кооперування виробництва.
9. Проблеми участі України у МПП.
10. Шляхи формування світового ринку.
11. Характерні риси світового ринку.
12. Міжнародний рух товарів як ознака світового ринку.
13. Сучасне світове господарство та його ознаки.
14. Вхід України у світове господарство.
15. Суть, види та показники світової торгівлі.
16. Динаміка та тенденції світової зовнішньої торгівлі.
17. Типи зовнішньоторговельної політики держав.
18. Економічні наслідки протекціоністської політики.
19. Митно-тарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі.
20. Нетарифні інструменти регулювання міжнародної торгівлі.
21. Зовнішня торгівля України: географічна і товарна структура.
22. СОТ та її роль у регулюванні міжнародних торговельних відносин.
23. Меркантилізм / неомеркантилізм.
24. Теорія абсолютних переваг.
25. Теорія порівняльних переваг.
26. Теорія розміру країни.
27. Теорія співвідношення факторів виробництва.
28. Теорія вирівнювання цін на фактори виробництва.
29. Парадокс Леонтьєва та його пояснення.
30. Теорія життєвого циклу.
31. Теорія подібності країн або теорія попиту, що перетинається.
32. Теорія конкурентних переваг.
33. Суть та класифікація послуг.
34. Особливості міжнародної торгівлі послугами.
35. Особливості послуг та їх відмінність від товарів.
36. Плюси та мінуси розвитку сфери послуг.
37. Способи здійснення міжнародних операцій у сфері послуг.
38. Державне регулювання міжнародної торгівлі послугами (ГАТС).
39. Мета, функції та принципи функціонування СОТ.
40. Роль СОТ у регулюванні міжнародних торговельних відносин.
41. Мета, функції та принципи функціонування МВФ.
42. Кредитні відносини Україна-МВФ.
43. Мета, функції та принципи функціонування групи Світового банку.
44. Кредитні відносини України з групою Світового банку.
45. Методи міжнародної торгівлі.
46. Діяльність інституційних посередників.
47. Ціноутворення в міжнародній торгівлі.
48. Базові умови постачання ІНКОТЕРМС.

ПИТАННЯ НА ІСПИТ (СЕМЕСТР II)

1. Суть та форми міжнародного руху капіталу.
2. Причини та динаміка міжнародного руху капіталу.
3. Механізми регулювання міжнародного руху капіталів.
4. Форми і методи прямого іноземного інвестування.
5. Вплив прямих іноземних інвестицій на економіку приймаючих країн.
6. Структура портфельних інвестицій. Основні портфельні інвестори.
7. Ринок цінних паперів та його інструменти.
8. Міжнародні портфельні інвестиції в Україні.
9. Інвестиційний клімат України: позитивні та негативні фактори.
10. Міжнародна інвестиційна діяльність України.
11. Транснаціональні корпорації: суть, критерії та класифікація.
12. Охарактеризуйте діяльність провідної ТНК на сучасному етапі (на Ваш вибір).
13. Суть і сучасні риси міжнародної міграції робочої сили. Економічні та соціальні причини міжнародної трудової міграції.
14. Основні світові ринки і експортери робочої сили.
15. Наслідки міжнародної трудової міграції для країн імміграції.
16. Наслідки міжнародної трудової міграції для країн еміграції.
17. Міжнародне регулювання міграційних процесів.
18. Трудова міграція України.
19. Особливості формування та розвитку світового ринку праці.
20. Роль і місце міжнародних організацій у регулюванні світового ринку праці.
21. Сутність міжнародного науково-технологічного обміну та його форми.
22. Головні причини розвитку міжнародних науково-технічних відносин.
23. Основні форми і канали передачі технологій.
24. Міжнародне регулювання передачі технологій.
25. Інноваційний розвиток України.
26. Суть і головні передумови міжнародної економічної інтеграції.
27. Рівні, форми і типи міжнародної економічної інтеграції.
28. Сучасні інтеграційні угруповання країн.
29. Економічні наслідки інтеграції країн.
30. Ефекти регіональних торговельних угод. Динамічні та статичні ефекти економічної інтеграції.
31. Європейські інтеграційні процеси.
32. Особливості розвитку економічної інтеграції в Північній Америці.
33. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних формувань у Латинській Америці.
34. Особливості інтеграційних процесів у Азії.
35. Особливості інтеграційних процесів у Африці.
36. Роль ООН та інших багатонаціональних інститутів у розвитку загальносвітової економічної інтеграції.
37. Україна в процесах європейської інтеграції.
38. Участь України в міжнародних інтеграційних процесах.
39. Європейський Союз як найбільш розвинуте інтеграційне об'єднання.
40. USMCA (United States-Mexico-Canada Agreement): її особливості та вплив на розвиток країн-членів.
41. Інтеграційне об'єднання країн МЕРКОСУР.
42. АТЕС: передумови, завдання та особливості інтеграції.
43. СНД: мета створення і напрями діяльності.
44. Участь України в СНД.

45. Перспектива розвитку економічних відносин України з країнами-членами NAFTA / USMCA .
46. Україна - АТЕС: нові горизонти співробітництва.
47. Східне партнерство ЄС.
48. Торгово-економічне співробітництво України з Європейським Союзом.
49. Актуальні проблеми співробітництва України та країн Європейського Союзу.
50. Розширення ЄС: наслідки для країн постсоціалістичного і пострадянського простору.
51. Угода про Асоціацію Україна-ЄС: здобутки та перспективи.

10. ВЗІРЕЦЬ ПІДСУМКОВОГО МОДУЛЬНОГО КОНТРОЛЬНОГО ЗАВДАННЯ

В. – 1

1. Теоретичні питання.

1. Які є плюси та мінуси розвитку сфери послуг?
2. Які основні причини міжнародного рух капіталу?

2. Тести.

1. Теорема Хекшера – Оліна:

- а) стверджує, що експорт товарів – це експорт факторів виробництва в завуальованій формі;
- б) заперечує класичні теорії зовнішньої торгівлі;
- в) пояснює зростання внутрішньофірмової торгівлі всередині ТНК;
- г) була підтримана і розвинута В. Леонт'євим;
- д) немає правильної відповіді.

2. Якщо Україна витрачає на виробництво льону 7 умовних одиниць праці, а на виробництво цибулі – 18, а Корея – відповідно 9 та 15 одиниць праці, то Україна має :

- а) абсолютну перевагу у виробництві цибулі, а Корея – у виробництві льону;
- б) абсолютну перевагу у виробництві льону, а Корея – у виробництві цибулі;
- в) порівняльну перевагу у виробництві льону, а Корея – у виробництві цибулі.

3. Головними країнами-донорами капіталу в сучасному світі є:

- а) країни Східної Європи;
- б) країни “Великої сімки”;
- в) країни СНД;
- г) країни Східної Азії;
- д) країни Латинської Америки.

4. Парадокс Леонт'єва:

- а) стверджує, що міжнародна торгівля між країнами, які подібні за економічним станом, не вигіда;
- б) ставить під сумнів теорію Хекшера – Оліна;
- в) заперечує теорію абсолютних переваг;
- г) всі відповіді правильні.

5. Прямі іноземні інвестиції існують в тому випадку, коли іноземний власник володіє не менш ніж ... статутного капіталу акціонерного товариства (у країнах Європейського Союзу):

- а) 10%
- б) 20-25%
- в) 50%
- г) 55%.

3. Дайте визначення поняттям:

1. Філія
2. Послуга
3. Спільне підприємство
4. Факторонасиченість країни
5. Міжнародний рух капіталу
6. Лізинг
7. Гомогенний капітал
8. Франчайзинг
9. Життєвий цикл товару
10. Прямий інвестор.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Базова

1. Амеліна І.В. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / І.В. Амеліна, Т.Л. Попова, С.В. Владимірова. К.: “Центр учбової літератури”, 2013. 256с.
2. Багрова І.В. Міжнародна економічна діяльність України: [навч. посіб.] / І.В. Багрова, О.Р. Гетьман, В.Є. Власик; за ред. І.В. Багрової. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 384с.
3. Бураковський І. Теорія міжнародної торгівлі / І. Бураковський. 2-ге вид. К.: Основи, 2000. 241с.
4. Гіл Чарлз В.Л. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку / В.Л. Гіл Чарлз. – К.: Видавництво Соломії Павличко “Основи”, 2001. 856с.
5. Копійка В.В. Європейський Союз: Досвід розширення і Україна: [навч. посіб.] / В.В. Копійка. К.: Юрид. Думка, 2005. 448с.
6. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: [навч. посіб.]. / М.В. Кордон. 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2010. 171с.
7. Кушнір Н.О., Заяць О.І. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб., Ужгород: Ліра, 2023. 360с.
8. Лазебник Л.Л. Міжнародна економіка: [курс лекцій] / Л.Л. Лазебник. Ірпінь: Академія ДПС, 2001. – 219с.
9. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / За ред. І.М. Школи. 2-ге вид., перероб. і доповн. – Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. – 544с.
10. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / [В.П. Галушко, Г.В. Хуленбрук, В.І. Артиш, О.В. Данілочкіна, О.А. Ковтун]. К.: Нічлава, 2009. 347с.
11. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / За ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. 602 с.
12. Міжнародні економічні відносини : підручник / А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник, Л.П. Кудирко та ін. ; за заг. ред. А.А. Мазаракі, Т.М. Мельник. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 612 с.
13. Міжнародні економічні відносини: навч. посібник / За ред. Ю.Г Козака, М.А. Зайця. Одеса- «ТОВ.ПЛУТОН » , 2016. 352 с.
14. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини: [практикум] / [В.В. Козик, Л.А. Панкова, О.Ю. Григор’єв, А.О. Босак]. – К.: Вікар, 2003. 368с.
15. Міжнародна економіка: [підручник] / [А.П. Румянцева, Г.Н. Климко, Г.Н. Блешмудт та ін.]; За ред. А.П. Румянцева. – К.: Знання - прес, 2003. 447с.
16. Міжнародна економіка: [підручник] / за ред. докторів екон. наук, проф. А.О. Задой, В.М. Тарасевича. К.: “Центр учбової літератури”, 2012. 414с.
17. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: [монографія] / [А.С. Філіпенко (кер.авт.кол.), В.С. Будкін, М.А. Дудченко та ін.]. К.: Знання України, 2004. – 304с.
18. На шляху до Європи. Український досвід єврорегіонів / За ред. С. Максименка, І. Студеннікова. К.: Логос, 2000. 204с.
19. Передрій О.С. Міжнародні економічні відносини: [навч. посіб.] / О.С. Передрій. 3-є вид., пер. і допов. Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ управління у справах преси та інформації, 2005. 217с.

20. Рогач О.І., Дзюба П.В. Міжнародні портфельні інвестиції: підручник. / О.І. Рогач, П.В. Дзюба. – Київ: ВПЦ «Київський університет», 2016. 950с.
21. Савельєв Є.В. Міжнародна економіка: теорія міжнародної торгівлі і фінансів: [підручник для магістрантів з міжнародної економіки і державної служби] / Є.В. Савельєв. Тернопіль: Економічна думка, 2002. 504с.
22. Савельєв Є.В. Європейська інтеграція і маркетинг: [наукові нариси] / Є.В. Савельєв. Тернопіль: Карт – бланк, 2003. 482с.
23. Світова економіка: [підручник] / А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков та ін. К.: Либідь, 2000. 582с.
24. Світова економіка: [підручник] / [А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков та ін.]. К.: Либідь, 2002. 583с.
25. Світова економіка: [підручник] / А.С. Філіпенко та ін. К.: Либідь, 2007. 640с.
26. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монографія / За ред. І. М. Посохова, П. Г. Перерви, О.Д. Матросова, В. Г. Дюжева, В. О. Матросової. Харків : НТУ «ХП», 2016. 450 с.
27. Тенденції торговельно-економічної співпраці України та Німеччини / І.М. Манаєнко, В. Подвальна // Інфраструктура ринку. 2017. №6. С. 43-47. Режим доступу : http://market-infr.od.ua/journals/2017/6_2017_ukr/10.pdf
28. Тенденції торговельно-економічної співпраці України та ЄС / І.М. Манаєнко, Д. Путіліна // Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Випуск 3 (08), 2017. С. 10-17. Режим доступу : http://www.easterneuropeebm.in.ua/journal/8_2017/04.pdf
29. Циганкова Т.М. Міжнародні організації: [навч. посіб.] / Т.М. Циганкова, Т.Ф. Гордєєва. К.: КНЕУ, 2001. 340с.
30. Фінансування інноваційної діяльності підприємств: українські реалії та досвід ЄС / І.М. Манаєнко, А. Кравець // Інфраструктура ринку. 2018. № . 15, С. 109-115. Режим доступу : http://marketinfr.od.ua/journals/2018/15_2018_ukr/19.pdf
31. Школа І.М. Міжнародні економічні відносини: [підручник] / І.М. Школа, В.М. Козменко, О.В. Бабінська; за ред. І.М. Школи. 2-ге вид., перероб. і доповн. Чернівці: Книги – ХХІ, 2007. 544с.

Допоміжна

1. Глобалізація і безпека розвитку: [монографія] / [О.Г. Білорус, Д.Г. Лук'яненко та ін.]; Керівник авт. колективу і наук. ред. О.Г. Білорус. К.: КНЕУ, 2001. 733с.
2. Гребельник О.П. Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності: підручник / О.П. Гребельник. К.: Центр навчальної літератури, 2005. 696с.
3. Карбау Р. Міжнародна економіка/ пер. з англ. Р. Косодія. Суми: Козацький вал, 2004. 652с.
4. Рокача В.В. Міжнародна економіка: навч. посіб./ В.В. Рокача. К.: Таксон, 2000. 320с. Рггач
5. Рогач О.І., Дзюба П.В. Міжнародний інвестиційний менеджмент: підручник / О.І. Рогач, П.В. Дзюба. К.: ВПЦ Київський університет, 2011. 495с.
6. Румянцев А.А., Коваленко Ю.О. Міжнародна торгівля послугами: навч. посіб./ А.А. Румянцев, Ю.О. Коваленко. К.: Центр навчальної літератури, 2003. 112с.

7. Румянцев А.П. Міжнародна економіка: підручник / А.П. Румянцев. К.: Знання, 2009. 541с.
8. Стрельцов В.Ю. Європейська економічна інтеграція: навч. посіб. / В.Ю. Стрельцов [за заг. ред. М. Бойцуна, Я. Мудрого, О. Рудика]. Харків.: ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2009. 148с.
9. Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Ф. Тоді; [пер. з англ. М. Марченко]. К.: К.І.С., 2001. 135с.
10. Україна в Європі: пошуки спільного майбутнього / за заг. ред. проф. А.І. Кудряченка. К.: Фенікс, 2009. 544с.
11. Цивілізаційні виміри економічного розвитку: [монографія] / А.С. Філіпенко. 2-ге вид. – К.: Знання України, 2002. 189 с.
12. Dergachova V., Manaienko I., Bukricieva K. Development of trade and economic relations of Ukraine and European Union within free trade zone / Європейські інтеграційні процеси у XXI столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості: Збірник матеріалів Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Київ, 26-27 березня 2018 р.). - Київ: Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції. - 2018. С. 138- 147.

Інтернет – джерела

1. Сайт Світової організації торгівлі <https://www.wto.org/>
2. Сайт Світового банку www.world-bank.org.
3. Сайт Банку міжнародних розрахунків – www.bis.org.
4. Сайт Міжнародної організації праці – www.ilo.org.
5. Сайт конференція ООН з торгівлі та розвитку – www.unicc.org/unctad.
6. Сайт Міжнародної торгової палати – www.iccwbo.org.
7. Сайт Європейського Союзу – www.europa.eu.int, <http://www.eurunion.org>.
8. Сайт Організації економічного співробітництва та розвитку – www.oecd.org
9. Сайт Міжнародного валютного фонду – www.imf.org.
10. Сайт Європейського банку реконструкції та розвитку – www.ebrd.com.
11. Сайт ASEAN – www.aseansec.org.
12. Сайт NAFTA – www.nafta.org.
13. Сайт Statistical Office of The European Communities (EUROSTAT) – www.europa.eu.int/en/comm/eurostat/serve/par6/6som.html.
14. Сайт Ради Європи – www.coe.int.
15. Сайт Європейського банку реконструкції та розвитку – www.ebrd.org.
16. Сайт Організації американських держав – www.oas.org.
17. Сайт Асоціації латиноамериканської інтеграції – www.aladi.org.
18. Сайт Асоціації держав Карибського басейну – www.acs-aec.org.
19. Сайт Азійського банку розвитку – www.adb.org.
20. Сайт ООН – www.un.org.
21. Сайт Міжнародної організації з міграції – www.iom.int.
22. Сайт Організації Чорноморської економічної співпраці – www.bsec.gov.tr.
23. Сайт статистики країн-членів СНД – www.cisstat.com.

12. ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНІВ

ТЕОРІЇ МІЖНАРОДНОЇ ТОРГІВЛІ

Меркантилістська теорія	багатство країни вимірюється кількістю золота та срібла, якою вони володіють.
Неомеркантилістська	країни намагаються мати активне сальдо торгового балансу для досягнення певної соціальної або політичної мети.
Теорія абсолютних переваг	країни експортують ті товари, які вони виробляють з меншими витратами (у виробництві яких вони мають абсолютну перевагу), та імпортують ті товари, які продукуються іншими країнами з меншими витратами (у виробництві яких абсолютна перевага належить їм торговим партнерам); автор – А.Сміт.
Теорія порівняльних переваг	виробляти з відносно нижчими витратами порівняно з іншими країнами (або, інакше кажучи, з меншими альтернативними витратами), то торгівля буде взаємовигідною для обох країн, незалежно від того, чи є виробництво в одній з них абсолютно більш ефективним, ніж в іншій; автор – Д. Рікардо.
Теорія розміру країни	у зв'язку з тим, що країни з більшою територією зазвичай мають більш різноманітні кліматичні умови та природні ресурси, вони в цілому ближчі до економічної самодостатності, ніж малі за розміром країни.
Теорія співвідношення факторів виробництва	країни експортують продукти інтенсивного використання надлишкових факторів та імпортують продукти інтенсивного використання дефіцитних для них факторів виробництва; автори – Елі Хекшер і Бертіл Олін.
Парадокс Леонтьєва	теорія співвідношення факторів виробництва Хекшера-Оліна не підтверджується на практиці: трудонасичені країни експортують капіталомістку продукцію, тоді як капіталонасичені країни – трудомістку.
Статистика Леонтьєва	співвідношення (K/L) (дол. США/людино-рік). Згідно з цим співвідношенням країна може вважатись капіталонасиченою, якщо: $(K_x/L_x)(K_m/L_m)$ більше 1 і трудонасиченою, якщо: $(K_x/L_x)(K_m/L_m)$ менше 1. K , K_x , K_m – кількість капіталу

необхідного для виробництва одиниці продукції, одиниці американського експорту та одиниці американського імпорту; відповідно: L , L_x , L_m – кількість праці, необхідної для виробництва одиниці продукції, одиниці американського експорту та одиниці американського імпорту.

Теорія міжнародного життєвого циклу товару

деякі види продукції проходять цикл, що складається із чотирьох етапів – впровадження, зростання, зрілість та занепад; виробництво цієї продукції переміщується з країни в країну залежно від етапу циклу; автор – Р. Вернон.

Теорія попиту, що перетинається

розробивши нову продукцію у відповідь на знайдену ринкову потребу на внутрішньому ринку, виробник потім звертається до ринків, які сприймаються ним як найбільш подібні до ринків його країни; автор – С. Ліндер.

Теорія конкурентних переваг

країна досягає міжнародного успіху в тій чи іншій галузі завдяки взаємодії конкурентних переваг чотирьох національних детермінант (властивостях країни): факторних умовах; умовах попиту; споріднених та обслуговуючих галузях; стратегії фірми, та її структурі та конкуренції, - з'єднаних у динамічній системі, так званий національний ромб; автор теорії – Майкл Портер.

МІЖНАРОДНА ТОРГОВА ПОЛІТИКА

Вимога про вміст місцевий компонентів

прихований метод торгової політики держав, який законодавчо встановлює частку кінцевого продукту, яку мають продукувати національні виробники, якщо такий продукт призначається для продажу на внутрішньому ринку.

Війна мит

встановлення мита однією країною у відповідь на введення мита іншою країною призводить до зменшення переваг від міжнародної торгівлі та зниження рівня добробуту в кожній із країн зокрема та у світі в цілому.

Внутрішні податки та збори

приховані методи торгової політики, спрямовані на збільшення внутрішньої ціни імпортного товару і скорочення тим самим його конкурентоспроможності на внутрішньому ринку.

Демпінг

експорт товарів за цінами, нижчими від собівартості, чи, принаймні, за нижчою ціною, ніж на внутрішньому ринку:

взаємний	зустрічна торгівля двох країн одним і тим самим товаром за заниженими цінами;
зворотний	завищення цін на експорт порівняно з цінами продажу тих самих товарів на внутрішньому ринку;
навмисний	тимчасове навмисне зниження експортних цін з метою витіснення конкурентів з ринку і наступного встановлення монопольних цін;
постійний	постійний експорт товарів за ціною нижче справедливої;
спорадичний	епізодичний продаж надлишкових запасів товарів на зовнішній ринок за заниженими цінами.
Державні закупки	прихований метод торгової політики, який вимагає від державних органів і підприємств купувати певні товари тільки у національних фірм, навіть незважаючи на те, що ці товари можуть бути дорожче імпортованих.
“Добровільне” обмеження експорту	кількісне обмеження експорту, яке базується на зобов’язанні одного з торгових партнерів обмежити або не розширювати обсяг експорту, прийнятому в рамках офіційної міжурядової або неофіційної угоди про встановлення квот на експорт товару.
Дотація (лат. dotatio – дар, пожертвування; від лат. dato – наділяю)	асигнування з державного бюджету, доплата, матеріальна допомога.
Експортне кредитування	метод фінансової нетарифної зовнішньоторгової політики, який передбачає фінансове стимулювання державою розвитку експорту національними фірмами.
Ембарго	накладання державою заборони (арешту) на ввезення чи вивезення іншими державами золота, іноземної валюти, окремих товарів.
Квота	кількісний нетарифний захід обмеження експорту або імпорту товару певною кількістю або сумою на певний проміжок часу

Кількісні обмеження	адміністративна форма нетарифного державного регулювання торгового обороту, яка визначає кількість і номенклатуру товарів, які дозволені до експорту або імпорту.
Ліцензії	дозволи, які видають державні органи на експорт або імпорт товарів у встановлених кількостях за певний проміжок часу
Мито	обов'язковий грошовий внесок, який стягується митними органами при перетині товаром її митного кордону (при імпорті або експорті товару).
Митна вартість товару	ціна товару, яка нормально встановлюється на відкритому ринку між незалежним продавцем і покупцем, за якою він може бути проданий у країні призначення в момент пред'явлення митної декларації.
Митний бар'єр	обмеження імпорту внаслідок встановлення високих митних тарифів.
Політика вільної торгівлі	політика мінімального втручання держави у зовнішню торгівлю, що розвивається на основі вільних ринкових сил попиту та пропозиції. Така політика базується на усуненні будь-яких перешкод до ввезення та вивезення іноземних та вітчизняних товарів.
Політика “Лесе-фер”	політика державного невтручання в економіку і свободу конкуренції.
Протекціонізм	державна політика захисту внутрішнього ринку від іноземної конкуренції з використанням системи обмежень імпорту:
СІФ (англ. Cost, Insurance and Freight (CIF) – вартість, страхування, фрахт)	умова продажу товару, згідно з якою до ціни реалізації включають його вартість, а також усі витрати на страхування і транспортування до місця призначення.

Субсидія	грошова виплата, направлена на підтримку національних виробників і непрямую дискримінацію імпорту.
Технічні бар'єри	приховані методи торгової політики, які виникають у зв'язку з тим, що національні технічні, адміністративні та інші норми і правила побудовані так, щоб перешкоджати ввозу товарів з-за кордону.
ФОБ (англ. Free on Board (FOB) – франко борт, вільний на борту)	комерційні умови постачання та оплати товарів у міжнародній торгівлі (здебільшого – морських перевезеннях), за яких продавець зобов'язаний власним коштом доставити товар до борту судна, зафрахтованого покупцем. Продавець оплачує всі витрати в разі пошкодження чи втрати товару в дорозі до моменту його доставки на борт судна.

МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ ПОСЛУГАМИ

Послуга	цілеспрямована дія економічного змісту, результат якої виражається в термінах споживання, вартості та проявляється як задоволення конкретної потреби людини.
нефакторні послуги	види послуг (транспорт, мандри, інші не фінансові послуги), не пов'язані з факторами виробництва.
послуги пов'язані з інвестиціями	банківські, готельні й професійні послуги, тобто послуги, що супроводжують інвестиції.
послуги пов'язані з торгівлею	транспорт, страхування тощо, тобто послуги, які супроводжують торгівлю.
факторні послуги	платежі, які виникають у зв'язку з міжнародним рухом факторів виробництва, передусім капіталу і робочої сили (доходи на інвестиції, ліцензійні платежі, заробітна плата, яка виплачується нерезидентам).
Мандрівник	людина, яка перебуває менше року в країні, де вона не є резидентом, якщо вона не співробітник урядової установи (посольства, військової бази) іншої країни або не член його сім'ї і не працює на резидента.
Турист	мандрівник, якщо він провів хоча б одну ніч у країні відвідування.

Міжнародні поїздки	товари і послуги, які купують мандрівники за кордоном, якщо вони перебувають там не менше року і вважаються нерезидентами.
Міжнародний транспорт	послуги всіх видів транспорту (морського, трубопровідного, повітряного, наземного, річкового і космічного), які надаються резидентами однієї країни резидентам іншої країни.
Мобільність:	
покупця	звичайно ґрунтується на тому, що за кордоном він зможе отримати послугу, якої або немає в його країні (туризм), або якість її вища (освіта, медична допомога), або вартість її нижча (складування товарів, ремонт суден).
продавця	звичайно ґрунтується на тому, що покупець перебуває за кордоном і не може переміститись до продавця (аудиторські й бухгалтерські послуги для підприємств), або на специфічному характері самої послуги (будівництво).

МІЖНАРОДНИЙ РУХ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЦТВА

МІЖНАРОДНИЙ РУХ КАПІТАЛУ

Інвестиція	господарська операція, яка передбачає придбання основних фондів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на кошти або майно.
Фінансові інвестиції	активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.
Капітальні інвестиції	інвестиції, що спрямовуються у будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання, створення необоротних активів (включаючи необоротні матеріальні активи, призначені для заміни діючих, і устаткування для здійснення монтажу), а також авансові платежі для фінансування капітального будівництва.
Прямі інвестиції	вкладення капіталу з метою отримання довгострокового економічного інтересу в країні вкладення капіталу, що забезпечує контроль інвестора над об'єктом розміщення капіталу.

Портфельні інвестиції	вкладення капіталу в іноземні цінні папери, які не надають інвестору права реального контролю об'єкта інвестування.
Реінвестиції	повторні інвестиції за рахунок використання прибутку, отриманого від первинного вкладення.
Інвестиційний клімат	сукупність чинників економічного, політичного, правового та соціального характеру, які бере до уваги інвестор, ухвалюючи рішення щодо здійснення інвестицій.
Інвестиційна позиція	співвідношення активів, якими володіє країна за кордоном, та активів, якими володіють іноземці в даній країні.
Інвестиційна політика	загальнодержавні принципові рішення і заходи, що визначають напрями використання капітальних вкладень у сферах і галузях економіки з метою забезпечення ефективності та пропорційності її розвитку, усунення міжгалузевих і внутрішньогалузевих диспропорцій, досягнення оптимальних співвідношень між розвитком матеріального виробництва і невиробничої сфери.
Капітал:	
Довгостроковий	вкладення капіталу на термін понад 5 років.
Середньостроковий	вкладення капіталу на термін від 1 до 5 років.
Короткостроковий	вкладення капіталу на термін до 1 року.
Офіційний (державний)	кошти з держбюджету, які переміщуються за кордон або приймаються з – за кордону за рішенням уряду, а також за рішенням міжурядових організацій.
Неофіційний (приватний)	це засоби приватних фірм чи організацій, які направляються за кордон або приймаються з – за кордону за рішенням їх керівних органів; це інвестиції капіталу, надання торгових кредитів, міжбанківське кредитування тощо.
Позичковий (кредитний)	засоби, які надаються в кредит з метою отримання процентів.
Підприємницький	це засоби, які вкладаються у виробництво з метою отримання доходу. Вивезення підприємницького капіталу означає створення власниками капіталу підприємств на території іншої країни.
Компанія: асоційована	підприємство в якому прямий інвестор-нерезидент володіє

	часткою капіталу, яка менше 50%.
дочіря	підприємство, в якому прямий інвестор-нерезидент володіє часткою капіталу, яка перевищує 50 %.
філія Країна:	підприємство, яке повністю належить прямому інвестору.
базування	країна, в якій розташований головний підрозділ міжнародної корпорації.
що приймає	країна, в якій міжнародна корпорація має дочірні, асоційовані компанії або філії, створені на основі прямих інвестицій.
Корпорації:	
Міжнародна	форма структурної організації великої корпорації, яка здійснює прямі інвестиції у різні країни світу.
Багатонаціональна	головна компанія належить капіталу двох і більше країн, а філії також знаходяться в різних країнах.
Транснаціональна	головна компанія належить капіталу однієї країни, а філії розташовані у багатьох країнах світу.
Підприємство з іноземними інвестиціями	акціонерне або неакціонерне підприємство, в якому прямому інвесторові – резиденту іншої країни належить більше 10% звичайних акцій і голосів (у акціонерному підприємстві) або їх еквівалент (в неакціонерному підприємстві).
Прямий інвестор	державні й приватні організації, фізичні та юридичні особи, а також їх об'єднання, які володіють підприємством з прямими інвестиціями за кордоном.
Право входу	сукупність правил, з дотриманням яких ТНК дозволяється створювати філію на території суверенної держави.
Нормальна компенсація інвестору	компенсація, що є достатньою (виплачується справедлива ринкова вартість підприємства), ефективною (виплачується у прийнятній для інвестора валюті за ринковим курсом на день переказу), швидкою (виплата виключає необґрунтовані затримки, а у разі їх виникнення інвестору виплачується ринковий процент за затриманими сумами).
Справедливий і недискримінаційний режим	передбачає надання іноземним інвесторам правового режиму, який є таким же сприятливим, як і для національних інвесторів.

Цінні папери:

акціонерні грошовий документ, який обертається на ринку і засвідчує майнове право власника щодо особи, яка випустила цей документ.

боргові грошовий документ, який обертається на ринку і засвідчує відносини позики власника документа щодо особи, яка випустила цей документ .

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ РОБОЧОЇ СИЛИ

Біженці особи, що змушені емігрувати зі своєї країни внаслідок будь – якої загрози (політичної, релігійної, національної).

Валова міграція сума потоків еміграції та імміграції.

“Відплив інтелекту” міжнародна міграція висококваліфікованих кадрів.

Внутрішня міграція зміна місця проживання осіб у межах національних кордонів країни.

Зовнішня міграція переміщення населення з однієї країни в іншу.

Еміграція виїзд працездатного населення з певної країни за її межі.

Імміграція в’їзд працездатного населення в певну країну з – за її меж.

Реєміграція повернення на батьківщину емігрантів на постійне місце проживання.

Міграція робочої сили переселення працездатного населення з одних держав в інші на термін більше року, яке викликане причинами економічного або неекономічного характеру.

Міграційне сальдо різниця еміграції з країни та імміграції в країну.

Міграційна політика один із напрямів демографічної політики як сукупність засобів і заходів цілеспрямованого впливу на міграційний рух населення.

Мігранти особи, які переміщуються.

Переселенці	ті, що переїзять на постійне місце проживання.
Трудовий дохід	заробітна плата та інші виплати готівкою або в натуральній формі, які отримують приватні особи – нерезиденти за роботу, яку виконують для резидентів, які за це платять.
Фронтальєри	мігранти, які щоденно перетинають національний кордон, щоб працювати в сусідній країні.
Чиста міграція	різниця між потоками імміграції та еміграції.

МІЖНАРОДНА ПЕРЕДАЧА ТЕХНОЛОГІЙ

Інжиніринг	надання технологічних знань, необхідних для придбання, монтажу і використання куплених або орендованих машин і обладнання.
Копірайт	ексклюзивне право автора літературного, аудіо – або відео твору на показ і використання своєї роботи.
Ліцензійні платежі	винагорода ліцензіару, яку виплачує ліцензіат за використання предмета угоди.
Ліцензійні угоди	міжнародна торгова угода, за якою власник винаходу або технічних знань надає іншій стороні дозвіл на використання в певних межах своїх прав на технологію.
Ліцензія	дозвіл, який видає власник технології (ліцензіар), захищеної або не захищеної патентом, зацікавленій стороні (ліцензіату) на використання цієї технології протягом певного часу і за певну плату.
Міжнародна передача технології	міждержавне переміщення науково-технічних досягнень на комерційній або безоплатній основі.
“Ноу-хау”	надання технічного досвіду і секретів виробництва, що поєднує відомості технологічного, економічного, адміністративного, фінансового характеру, використання яких забезпечить певні переваги.
Патент	свідоцтво, яке видається компетентним урядовим органом винахіднику і яке засвідчує його монопольне право на

	використання цього винаходу.
Патентна угода	міжнародна торгова угода, за якою власник патенту поступається своїми правами на використання винаходу покупцеві патенту.
Роялті	періодичні відрахування від доходу покупця протягом періоду дії угоди, які залежать від прибутку, що отримується від комерційного використання ліцензії.
Технічна допомога	надання країнам допомоги на платній або безоплатній основі у сферах технології процесів, продуктів і управління.
Технічна співпраця:	
багатостороння	поєднує здійснення спільних проектів технічної співпраці декількома країнами щодо однієї країни – отримувача.
двостороння	здійснюється за угодами між урядами країни – донора і країни – отримувача допомоги.
Технічний прогрес:	
капіталозберігаючий	прогрес, що ґрунтується на технології, яка забезпечує збільшення продуктивності праці у відносно більшому ступені, ніж капіталу.
нейтральний	прогрес, що ґрунтується на одночасному збільшенні продуктивності обох факторів виробництва – і праці, і капіталу.
працевзберігаючий	прогрес, що ґрунтується на технології, яка забезпечує збільшення продуктивності капіталу у відносно більшому ступені, ніж праці.
Технологічні гранти	безвідплатна передача промислово розвиненими країнами технології, технологічно містких товарів або фінансових коштів на придбання технологій, навчання та перепідготовку персоналу.
Технологія	наукові методи досягнення практичних цілей.
Товарна марка	символ певної організації, який використовується для індивідуалізації виробника товару і не може бути використаний іншими організаціями без офіційного дозволу власника.
Франчайзинг	надання материнською компанією права дрібній фірмі вести протягом певного періоду свою справу під її опікуванням, використовуючи її обладнання та реалізуючи через неї свою

продукцію.

МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ

Асоційоване партнерство	стосується країн, які уклали угоди про асоціацію, не засідають у керівних органах ЄС та не беруть жодної участі в процесі ухвалення рішень. Вони залишаються зовнішніми партнерами ЄС, а не стають членами із спеціальним асоційованим статусом.
Асоційоване членство	неповне, часткове членство держави, громадської організації, особи чи соціальної групи в якомусь об'єднанні. Таке членство відзначається обмеженим, порівняно з повним членством, колом прав і можливостей або й взагалі статусом спостерігача.
Азіатсько-Тихоокеанське економічне співробітництво (АТЕС)	міжурядовий форум, створений у 1989 р. і об'єднує 21 державу Азіатсько-Тихоокеанського регіону. У рамках робочих органів форуму продукуються регіональні правила ведення торгівлі, інвестиційної та фінансової діяльності, проводяться зустрічі галузевих міністрів і експертів.
Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН)	субрегіональне торговельно-економічне угруповання, що було створено у 1967 р., і об'єднує десять країн Південно-Східної Азії. Цілі створення – сприяння соціальному та економічному розвитку країн-членів, співробітництво в промисловості та сільському господарстві, проведення науково-дослідних робіт.
Асоціація регіонального співробітництва Південної Азії (СААРК)	угруповання, що було створено в 1985 р. Об'єднує всі країни субрегіону: Індію, Пакистан, Бангладеш, Непал, Шрі-Ланку, Бутан, Мальдіви.
Вертикальні інтеграція	передбачає об'єднання фірм, які функціонують у різних виробничих циклах.
Верховенство права	панування права у життєдіяльності громадянського суспільства і функціонування держави.
Гармонізація законодавства	процес цілеспрямованого зближення та узгодження нормативно-правових приписів з метою досягнення несуперечливості законодавства, усунення юридичних колізій, дотримання міжнародних, європейських та національних правових стандартів.

Горизонтальна інтеграція	виникає при злитті фірм, які виробляють подібні або однорідні товари з метою їх подальшої реалізації через спільну систему розподілу і отримання при цьому додаткового прибутку, і супроводжується виробництвом закордоном товарів, аналогічних тим, що виробляються в країні базування.
Глобалізація (від англ. Global – світовий, всесвітній)	а) процес зміцнення зв'язків між найвіддаленішими куточками планети; б) процес поширення по всій планеті єдиних спільних для всього людства проблем (економічних, політичних, військових, екологічних); в) процес зростання вселюдських інтересів у всіх сферах людського буття, породжуваних поглибленням взаємозв'язків і взаємозалежності країн і народів.
Глобальні проблеми сучасності	сукупність суперечливих процесів, які створюють загрозу нормальному розвитку і навіть самому існуванню всіх країн світу і потребують для відвернення цих катастрофічних наслідків їх спільних зусиль, тобто мають всеохоплюючий, планетарний, глобальний характер.
Глобалістика	система наукових знань про генезис і сучасний стан глобальних проблем, класифікацію цих проблем та обґрунтування практичних шляхів їхнього розв'язання.
Економічна інтеграція	процес економічної взаємодії країн, який приводить до зближення господарських механізмів та набирає форми міждержавних угод і узгоджено регулюється міждержавними органами.
Економічний регіоналізм	наслідок інтеграційних процесів, у результаті яких окремі групи країн створюють між собою більш сприятливі умови для торгівлі, інколи також для міжнародного руху факторів виробництва, ніж для всіх інших країн.
Економічний союз, або повна інтеграція	процес, який передбачає разом з єдиним митним тарифом і вільним рухом факторів виробництва координацію макроекономічної політики й уніфікацію законодавств у ключових сферах – валютній, бюджетній, грошовій.
Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ)	типова зона вільної торгівлі, створена Австрією, Великобританією, Данією, Норвегією, Португалією, Швейцарією, Швецією 1960 р. на Стокгольмській конференції. 1970 р. до ЄАВТ вступила Ісландія, а 1986-го – Фінляндія, яка з 1961 р. була її асоційованим членом. У зв'язку з вступом до ЄС з ЄАВТ вийшли Великобританія і Данія (1973 р.), а також Португалія (1986 р.), а в 1995 р. – Австрія Швеція і Фінляндія.

	На даний час членами ЄАВТ є Ісландія, Норвегія, Швейцарія і Ліхтенштейн.
Європейський економічний простір	зона вільного руху товарів, послуг, капіталів і робочої сили, що включає в себе країни ЄС і ЄАВТ (функціонує з 1994 р.).
Зона вільної торгівлі	інтеграційне угруповання країн, яке передбачає повне скасування митних тарифів за взаємної торгівлі зі збереженням національних митних тарифів щодо третіх країн.
Митний союз	інтеграційне угруповання країн, яке передбачає узгоджене скасування групою країн національних митних тарифів та введення загального митного тарифу і єдиної системи нетарифного регулювання торгівлі щодо третіх країн.
Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)	міжнародна організація, що об'єднує 34 країни світу, більшість з яких є країнами з високими доходами громадян та високим ІРЛП і розглядаються як розвинені. Договір про ОЕСР був підписаний 14 грудня 1960 р. в Парижі, але вступив у дію 30 вересня 1961 р. на базі Європейської організації економічного співробітництва з метою координації економічної політики країн-членів ОЕСР і погодженням програми допомоги країнам, що розвиваються.
Південноамериканський спільний ринок (МЕРКОСУР)	інтеграційне угруповання, що було створено на основі Асунсьонського договору, підписаного у 1991 році. До нього входять: Аргентина, Бразилія, Парагвай, Уругвай та Венесуела, як асоційовані члени – Чилі, Болівія, Перу, Колумбія та Еквадор.
Північноамериканська угода про вільну торгівлю (НАФТА)	інтеграційне угруповання, що створено у 1994 році. Об'єднує США, Канаду та Мексику.
Політичний союз	інтеграційне угруповання країн, яке передбачає передачу національними урядами більшої частини своїх функцій у відносинах з третіми країнами наддержавним органам.
Політична інтеграція	сукупність політичних процесів, спрямованих на консолідацію, злиття суспільних, політичних, військових, економічних структур або етносів у рамках однієї держави або кількох держав з метою протидії деструктивним внутрішнім і зовнішнім чинникам.

Преференційні торгові угоди	підписуються на двосторонній основі між окремими державами або між уже наявними інтеграційними угрупованнями й окремою країною або групою країн.
Співдружність Незалежних Держав (СНД)	створена 8 грудня 1991 р. в садибі Віскулі (Біловезька пуша, Білорусь) як господарський, політичний та економічний союз Білорусі, Росії та України. 21 грудня на умовах Алма-Атинської угоди приєднались ще вісім колишніх республік СРСР (Азербайджан, Вірменія, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Таджикистан, Туркменістан та Узбекистан). 23 жовтня 1993 року до СНД приєдналася Грузія.
Спільний ринок	інтеграційне угруповання країн, в якому країни домовляються про свободу пересування не тільки товарів і послуг, а й факторів виробництва – капіталу і робочої сили.
Теорія митного союзу	теорія, за якою внаслідок утворення митного союзу виникають два типи ефектів: статичні (ефект створення торгівлі та ефект відхилення торгівлі) та динамічні.
Чорноморське економічне співробітництво (ЧЕС)	інтеграційне угруповання, створене 25 червня 1992 року, коли глави держав одинадцяти країн-учасниць (Азербайджану, Албанії, Вірменії, Болгарії, Грузії, Греції, Молдови, Румунії, Росії, Туреччини та України) прийняли “Босфорську Заяву” та підписали “Стамбульську Декларацію” про Чорноморське економічне співробітництво (The Black Sea Economic Cooperation).

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС

дисципліни

«МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»

**для студентів 3 курсу
факультету міжнародних економічних відносин
денної та заочної форми навчання**

Розробники: **Кушнір Наталія Олексіївна
Химинець Володимир Васильович**

Формат 60x84/16. Обл.-вид. арк. 3,3. Умовн. друк. арк. 4,18.
Зам. № 6. Наклад 100 прим.
Видавництво УжНУ «Говерла». м. Ужгород, вул. Капітульна, 18.
E-mail: goverla-print@uzhnu.edu.ua

*Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів продукції –
Серія 3т № 32 від 31 травня 2006 року.*

